

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น รางวัลพระราชทาน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน คือ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย
 - 1.1 การใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน
 - 1.2 วิธีการสอน
 - 1.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน
 - 1.4 การวัดและประเมินผล
 - 1.5 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 1.6 การนิเทศการสอน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย

1.1 การใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน

ก. การนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตร เป็นสิ่งที่กำหนดวิธีการและการจัดสภาพการศึกษาทั้งหมดเพื่อที่จะเสริมสร้างประสบการณ์และความเจริญงอกงามให้แก่นักเรียนในโรงเรียน ดังที่ พันธุ์หินนาคินทร์ (2524 : 126) ได้กล่าวถึงหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่นักเรียนพึงจะได้รับภายใต้การนำของครูหรือโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดความเจริญงอกงามในค่านต่าง ๆ แก่ นักเรียน กล่าวคือ ทั้งทางด้านกาย อารมณ์ และสังคม"

สันต์ ชรรมบำรุง (2525: 1) ได้ให้ความเห็นว่า " การจัดการศึกษา ในประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดไว้ ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและ แนวทางให้การศึกษา ฉะนั้นความสำเร็จของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญ เพราะหลักสูตรจะเป็นข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร ผู้ที่ทำการสอนใดก็ จะต้องมีความเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี "

ชวาล แพรัตกุล (2518: 16) กล่าวว่า " หลักสูตรเป็นข้อกำหนดระดับ และทิศทางให้ครูเป็นผู้ดำเนินการ หลักสูตรจึงมีความสำคัญเหมือนคัมภีร์การสอน การปรับปรุง และทุกเรื่องของการศึกษา "

จึงอาจกล่าวได้ว่าขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย - ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ก็คือการใช้หลักสูตร หรือการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน โดยมี โรงเรียนและครูเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนนั่นเอง

สันต์ ชรรมบำรุง (2525: 1) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไป ใช้ว่า " องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร คือการนำหลักสูตรไปใช้ หรือนำไปปฏิบัติ การนำ หลักสูตรไปใช้นั้น รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์การสอน แต่กิจกรรมที่สำคัญยิ่งคือ " การสอน " หรือ อาจกล่าวได้ว่าการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไป ใช้ "

นอกจากนี้ สมิตร์ คุณานุกร (2518:6-7) ได้กล่าวถึงเรื่องการนำ หลักสูตรไปใช้ว่า " การนำหลักสูตรไปใช้หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูนำเอา โครงการของหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มไปปฏิบัติให้เกิดผล ขั้นตอนนี้รวมถึงการบริหารงานด้าน วิชาการเพื่ออำนวยความสะดวกและนักเรียนสามารถสอนและเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุด "

จิรภา ลิ้มเลิศเสถียร (2528: 11) ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ โดยสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้หมายถึง การดำเนินการจัดประสบการณ์แก่นักเรียนใน โรงเรียน โดยผู้บริหารหรือครูแปลหรือตีความหมายต่าง ๆ ที่อยู่ในหลักสูตรออกมาเป็นกิจกรรม ในการเรียนการสอน

* จากความสำคัญของหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น พอจะนำมาสรุปได้ว่า การใช้หลักสูตรในระดับโรงเรียนนั้น จะต้องดำเนินการร่วมกันโดยมีผู้บริหารเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีครูผู้สอนเป็นฝ่ายปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด

สำหรับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในการนำหลักสูตร ไปใช้
พอสรุปได้ดังนี้

๑. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปใช้

กรมวิชาการ (2524 : 179-183) ได้กำหนดหน้าที่ของครูใหญ่ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ดังนี้

1. ต้องทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรอย่างถ่องแท้

2. ต้องกระตุ้นนำครูผู้ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้

3. ต้องส่งเสริมและให้กำลังใจครูด้วยวิธีการต่าง ๆ

4. ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การบริหารที่ดีนั้นคือ การบริการที่ดีให้แก่ครูซึ่งจะช่วยให้ครูทุ่มเทความคิดและพลังงานเพื่อการสอน งานบริการที่ครูใหญ่ช่วยเหลือได้มาก ได้แก่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น จัดหาหนังสือคู่มือครู หนังสือค้นคว้า และจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ดี

5. ควรใช้วิธีการประชุมครูให้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการมากที่สุด

6. ควรปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย และมีแผนปฏิบัติงานที่แน่นอนควรมีทั้งแผนระยะยาว 5 ปี และแผนปฏิบัติงานประจำปี

7. ควรหาวิธีส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การไปสังเกตการสอนของโรงเรียนอื่นที่เห็นว่ามีความดี การส่งครูเข้ารับการอบรมและติดตามผล และจัดให้มีการประชุมกลุ่มวิชา หมวควิชาเป็นการภายใน

8. ครูใหญ่ควรจะไปเยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการสอนเป็น

ครั้งคราว

9. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ และผลงานในโรงเรียน

10. ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสม

กับสภาพท้องถิ่น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 195-196) ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้สรุปได้ว่า ฤกษ์แจกอกสำคัญของการใช้หลักสูตรอันคับแครงอยู่ที่ครูใหญ่ในฐานะผู้บริหารและบริกากรหลักสูตร นอกจากนี้ยังได้กำหนดบทบาทของครูใหญ่ในการบริหารและบริกากรหลักสูตรว่า จะต้องทำการศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
2. การเตรียมจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดทำตารางสอน
5. การจัดบริกากรวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน
6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และการจัดประสะบการณ้เรียน
7. การจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ และการเลือก

โครงการการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. บทบาทของครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้

ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาจะประสะบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ กังนั้นนอกจากครูจะต้องปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ของตนเองอย่างเต็มความสามารถแล้ว กรมสามัญศึกษา (2522: 24-40) ยังได้กำหนดบทบาทของครูในค่านการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งสรุปได้ว่า ครูต้องเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาวิชาโดยแจ่มแจ้งและเสนอแนะว่า ครูกับหลักสูตรใหม่ควรมีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งคือ เป็นผู้ " ถึงหลักสูตร " นั่นคือ ครูต้องเข้าใจจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลดี และพร้อมที่จะปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โรงเรียน และนักเรียน

อัจฉรา ประไพตระกูล (2521: 82-83) ได้แสดงความเห็นไว้ในเรื่อง " ครูกับหลักสูตรใหม่ " ว่า ผู้ที่จะเป็นครูสำหรับหลักสูตรใหม่ ควรมีคุณสมบัติ กังนั้น

1. มีความสามารถในการตีความหมาย " จุฬหมาย " ของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุฬหมายของหลักสูตรเฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้
2. ควรรู้จักเลือกเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมตามระดับชั้น เพื่อศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติม
3. ต้องศึกษาวิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคสมัยใหม่ และรู้จักเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ครูควรศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ในการสอน เพราะการรู้วิธีสอนเพียงอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร
4. ในด้านการสอน ครูต้องเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวาง รู้จักสัมพันธ์เนื้อหาวิชาฝึกให้นักเรียนรู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักนำเอาความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์
5. ในการสอนบางวิชามีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูต้องมีวิธีดำเนินการสอนนักเรียนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละชั่วโมงที่สอน โดยไม่แบ่งสอนเป็นชั่วโมงวรรณคดี หลักภาษา และการใช้ภาษา
6. ในด้านการวัดและประเมินผล ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้ถ่องแท้ ต้องกำหนดเกณฑ์การวัดผลให้แน่นอนว่าจะมีวิธีการอย่างไร หาวิธีที่ปฏิบัติได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ
7. มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

จากบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าครูมีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพการเรียนการสอนด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ได้ผลโดยมีผู้บริหารโรงเรียนอำนวยความสะดวกและจัดหาสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอน ทั้งนี้ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจถึงหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรเป็นอย่างดี

ข. หนังสือเรียน

ก๊วยเหตูที่วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่งในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 ที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนดจึงจะถือว่าได้ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทำให้หนังสือเรียน

เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการสอนภาษาไทยมาก ทั้งนี้เพราะหนังสือแบบเรียนเป็นอุปกรณ์ที่มีเนื้อหาตามแนวของหลักสูตร ทั้งยังเป็นเครื่องช่วยครูในด้านภาระเนื้อหาวิชาการ การจัดแผนการสอน วิธีดำเนินการสอน การใช้อุปกรณ์ การจัดกิจกรรม ตลอดจนการวัดผล ซึ่ง จินตนา ไบกาชยี่ (2520 : 20) ได้กล่าวถึงความหมายของหนังสือแบบเรียนว่า

หนังสือแบบเรียนคือ หนังสือประเภทหนึ่งที่รวบรวมวิชาความรู้เป็นหมวดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรกำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หนังสือแบบเรียนมีจุดมุ่งหมายใช้ในการเรียนการสอนโดยเฉพาะ จึงมีกฎเกณฑ์การเขียนพิเศษ ลักษณะการเรียนเรียงเป็นชุดีการเชิงวิทยาการให้แคบแต่จริงจังที่ถูกต้อง เทียบธรรมเนียมเมื่อจบบทเรียนแต่ละบทหลายเล่มจะมีกิจกรรมเสนอแนะการเรียนการสอน

ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 44) ได้ให้ความหมายของหนังสือแบบเรียน (Textbooks) ไว้ว่า

หนังสือแบบเรียนคือ หนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการออกใบอนุญาตให้ กำหนดให้เป็นหนังสือที่ใช้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ หรือเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งให้สอนใดโดยมีเกณฑ์พิจารณา คือ เรียงเรียงถูกต้อง วิชา ตรงตามหลักสูตรประมวลการสอนและมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นนักเรียนใดใช้หนังสือแบบเรียนและเรียนด้วยตนเอง...

โกชัย สาริกบุตร (2521 : 6-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนโดยสรุปได้ว่า สำหรับในเมืองไทยเรา แบบเรียนเป็นสิ่งสำคัญมากในการศึกษาระดับต้น จะเห็นได้ว่าบางครั้งนักเรียนและครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะผูกพันอยู่กับหนังสือเรียน จนดูประหนึ่งว่าถ้าขาดแบบเรียนเสียแล้ว การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นไม่ได้ และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าแบบเรียนที่ดีมีประโยชน์ควรมีความสำคัญในแง่สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งหรือคู่มือในเรื่องต่อไปนี้

1. แบบเรียนเป็นแหล่งข้อมูลที่จะทำให้เนื้อเรื่องและคำตอบในปัญหาต่าง ๆ อย่างมีขอบเขตในวิชานั้น ๆ และเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียนในชั้นนั้น

2. แบบเรียนเป็นแหล่งสำหรับตรวจสอบผลการทดลอง กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีต่าง ๆ ว่าตรงกับผลการทดลองจริง หรือตรงกับแหล่งอื่นหรือไม่

3. แบบเรียนเป็นแหล่งกิจกรรม เป็นคู่มือแนะแนวทางให้เกิดการศึกษา สอบสวน หรือค้นคว้าทดลอง แต่แบบเรียนก็เฉลยและบอกผลการทดลองไว้แล้ว

4. แบบเรียนมีความสำคัญในฐานะเครื่องมือกระตุ้น ช่วยสรุป ช่วยย้ำ ความรู้ ความเข้าใจอย่างมีระเบียบ ทั้งยังมีกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดเสริมสร้างความ เข้าใจให้พัฒนาสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามระดับชั้นเรียน

5. แบบเรียนนับเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ช่วยสร้างความคิดอันทำให้นักวิชาการ หลายท่านเกิดแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์หนังสืออย่างอื่นคิดตามออกมา อย่างเช่น หนังสือ คำแนะนำในการใช้แบบเรียนเล่มนั้น หนังสือคู่มือแบบเรียนเล่มนั้น หนังสือแบบฝึกหัด ประกอบแบบเรียนเล่มนั้น หนังสือวิจักษ์วิจารณ์แบบเรียนเล่มนั้น และหนังสืออ่านประกอบ หรืออ่านเพิ่มเติมที่ให้เนื้อหาละเอียดขึ้นไปอีก แบบเรียนจึงมีความสำคัญในฐานะเป็น พื้นฐานหรือเป็นบันไดทางวิชาการ.

นอกจากนี้ ประภาสรี ศรีห่อไฟ (2524 : 46) ก็ได้เขียนถึงประโยชน์ ของหนังสือแบบเรียนอีกด้านหนึ่ง สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยการสอนรายบุคคล ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองตาม ความสนใจเลือกอ่านตามที่ตนต้องการ
2. ค้นเสริมธุรกิจ มีเนื้อหามาก มีภาพประกอบ แผนภูมิ แผนที่ ตาราง เมื่อเทียบกับอุปกรณ์อื่น ๆ แล้ว หนังสือเรียนราคาถูกกว่ามาก
3. มีวิธีสอนหลายรูปแบบ เพราะในหนังสือแบบเรียนจะมีเนื้อหาประกอบ กิจกรรมเสนอแนะ แบบฝึกหัด โหมดโน้ตส์และเนื้อหาใหม่ ๆ
4. ช่วยการทบทวน ครูอาจช่วยการอ่าน การค้นคว้า และการแก้ไขปัญหา จากกิจกรรมการเรียนการสอน และอธิบายรายละเอียดของหนังสือบรรณานุกรม เราใจ ให้ผู้เรียนสนใจอ่าน
5. ช่วยปรับปรุงการสอน ทำให้ครูมีทักษะการสอนและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ มากขึ้น โดยใช้การสื่อความหมายด้วยภาษาถ้อยคำ 4 วิธีคือ การบรรยาย การแนะนำ หลักเกณฑ์ การสรุปความหมาย และทฤษฎีของเนื้อหาวิชานั้น

จากความสำคัญและประโยชน์ของแบบเรียน ทำให้เห็นได้ชัดว่า หนังสือแบบเรียนมีส่วนสำคัญคือ เป็นอุปกรณ์การสอนที่สามารถรวบรวมเนื้อหาวิชา ในการเรียนการสอน ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการเรียน และช่วยแนะนำกิจกรรมให้ครูสามารถนำมาปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลทางการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

ในปัจจุบันนอกจากจะกำหนดให้มีหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาบังคับแล้ว หลักสูตรยังกำหนดให้มีหนังสือประเภทอื่น ๆ ที่ครูจำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อประกอบการสอนอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งกรมวิชาการ (2525 : 164 - 166) ได้กำหนดเกณฑ์การใช้และการควบคุมหนังสือในโรงเรียน เพื่อแบ่งประเภทของหนังสือเรียนและการนำหนังสือไปใช้ในโรงเรียน ดังนี้

1. ประเภทของหนังสือเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้จำแนกหนังสือที่ใช้ในโรงเรียนตามลักษณะของหนังสือออกเป็นหลายชนิด ได้แก่

1.1 หนังสือเรียนหรือแบบเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสือประกอบการเรียน (Texts) หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้เป็นหนังสือเรียนประจำวิชา เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้ในหมวดวิชาหนึ่งซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วน จัดทำเป็นรายวิชาตามระดับชั้นต่าง ๆ อาจมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น หรือเป็นชุดย่อย ๆ ได้

1.2 แบบฝึกหัด (Workbooks หรือ Exercises) หมายถึง หนังสือที่ใช้ช่วยเสริมให้เกิดทักษะในแขนงวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นรูปเล่ม บัตรงาน ฯลฯ

1.3 คู่มือการสอน หรือคู่มือครู (Teacher's Manuals) หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยครูในการสอน จะไม่เน้นหนักที่เนื้อหาวิชา แต่จะเน้นวิธีสอน การจัดกิจกรรมและการวัดผล นอกจากนี้อาจจะแนะนำหนังสืออ้างอิง แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ และข้อมูลอื่น ๆ ที่จะประโยชน์แก่การสอนของครู

1.4 หนังสืออ้างอิง หรือหนังสือตำรา หนังสืออุเทศ (Reference Books) คือ หนังสือสำหรับใช้ค้นคว้า อ้างอิงประกอบการเรียน ในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือรวมหลายวิชาในเล่มเดียวกัน การเรียบเรียงเป็นเชิงวิชาการมีเนื้อหา

ถูกต้องตามหลักฐานที่ค้นคว้ามีบรรณานุกรมประกอบ

1.5 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือหนังสืออ่านประกอบ (Supplementary Books) คือ หนังสือที่มีวัตถุประสงค์มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ นอกเหนือไปจากหนังสือเรียนที่กำหนดไว้แล้ว โดยขยายเนื้อหาจากส่วนหนึ่งส่วนใดของหลักสูตร หรืออาจจะมีรายละเอียดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่หลักสูตรกำหนด อาจมีเนื้อหาแตกต่างไปจากหนังสือเรียนที่กำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ตามความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของเด็ก

1.6 หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่ส่งเสริมให้มีทักษะทางการอ่าน ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และให้มีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น หนังสือส่งเสริมการอ่านจะมีเนื้อหาส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้มีคติอันเป็นสาระประโยชน์ตามวัยของผู้เรียน

1.7 หนังสืออ่านนอกเวลา (External Reading Books) คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้นนอกเหนือไปจากหนังสือเรียนซึ่งกำหนดไว้แล้ว สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน ประกอบการเรียนการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนจะเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาจากคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะได้ประกาศเป็นปี ๆ ไป (ปัจจุบันหนังสืออ่านนอกเวลามีเฉพาะภาษาไทยและภาษาอังกฤษเท่านั้น)

2. การนำหนังสือไปใช้ในโรงเรียน การใช้หนังสือในโรงเรียน อาจจำแนกประเภทตามลักษณะการใช้เป็นดังนี้

2.1 หนังสือบังคับใช้ หมายถึงหนังสือที่โรงเรียนจะสั่งให้นักเรียนทุกคนจัดทำมาใช้ประจำตัวได้ หนังสือประเภทนี้ ได้แก่

ก. หนังสือเรียน หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านตามที่ระบุไว้ชัดเจนในคำสั่ง กำหนดหนังสือเรียนเป็นรายวิชา

ข. หนังสืออ่านนอกเวลา ซึ่งปัจจุบันมีแต่เฉพาะวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษเท่านั้น ตามที่ระบุไว้ในคำสั่งกำหนดหนังสือเรียน

ค. แบบฝึกหัด เฉพาะแบบฝึกหัดตามหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่ระบุไว้ในคำสั่งกำหนดหนังสือเรียนเท่านั้น

หนังสือบังคับใช้เหล่านี้ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะสามารถสั่งให้เด็กทุกคนหาไว้ใช้ประจำตัวได้ก็ตาม แต่หนังสือบางรายการราคาแพง เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หากจะบังคับให้นักเรียนทุกคนซื้อหามาใช้เองจะเป็นภาระแก่ผู้ปกครองมาก ในกรณีเช่นนี้ หากโรงเรียนสามารถจัดซื้อหนังสือบังคับใช้ไว้ในห้องสมุดเพื่อบริการแก่นักเรียนให้หมุนเวียนกันใช้ก็จะเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและช่วยส่งเสริมการศึกษาของเด็กได้เป็นอย่างมาก

2.2 หนังสือไม่บังคับใช้ หมายถึง หนังสือที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน แต่ไม่จำเป็นว่า นักเรียนทุกคนจะต้องมีไว้ใช้ประจำตัว หนังสือประเภทนี้ ได้แก่

ก. หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้ โดยระบุไว้ว่าเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ้างอิง แบบฝึกหัด และคู่มือการสอน

ข. หนังสืออื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการมิได้ตรวจอนุญาต แต่มีลักษณะจะเป็นหนังสือชนิดที่กล่าวมาในข้อ ก. ได้ และมีคุณภาพเหมาะสม อาจจะทำขึ้นโดยหน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ได้

หนังสือประเภทไม่บังคับใช้เหล่านี้ โรงเรียนควรจัดหาไว้ในห้องสมุด มุมหนังสือคามห้องเรียน ฯลฯ เพื่อบริการทั้งครูผู้สอนและนักเรียน การคัดเลือกหนังสือประเภทนี้ ถ้าเป็นหนังสือที่กระทรวงตรวจอนุญาตแล้วก็จัดหามาไว้ได้เลย แต่ถ้าไม่ผ่านการตรวจอนุญาตของกระทรวงก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาที่จะอนุญาตว่าสมควรให้ใช้ในโรงเรียนได้หรือไม่

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรและหนังสือเรียนไว้ให้แล้ว แต่ในการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียนก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารและครูผู้สอนด้วย เพราะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน ในคานหนังสือเรียน ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีวิจาร์ณญาณในการเลือกใช้หนังสือหรือนำหนังสือที่กรมวิชาการกำหนดไว้ใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด รวมทั้งจะต้องจัดสภาพการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ด้วย

1.2 วิธีการสอน

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเรียนการสอนจะประสมผลดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครูเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะครูจะเป็นผู้ตีความหลักสูตร ศึกษาแบบเรียน และจะต้องเลือกหาวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เพศ วัย และประสบการณ์ของผู้เรียนอีกด้วย

สุจริต เพียรชอบ (เอกสารหมายเลข 1 : 2-6) ได้เสนอแนะกลวิธีการสอนที่ทำให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลไว้ว่า เพื่อให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายที่วางไว้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ในการสอนภาษาไทยนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน 3 ประการ ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบและกิจกรรมการเรียนรู้อ องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในการสอนภาษาไทยแต่ละครั้งควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและแน่นอน ถ้าครูเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้วยก็จะยิ่งเป็นการดี เพราะจะทำให้เรารู้ว่าต้องการจะให้นักเรียนทำอะไรบ้าง จะได้จัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ครูควรจะได้ศึกษาเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนที่ตนจะสอนให้เข้าใจ หากไม่เข้าใจควรไต่ถามผู้รู้หรือคนควาจากตำหรับตำราและคู่มือครูต่าง ๆ

3. ครูควรจะได้ศึกษาคู่มือครูให้ละเอียดถี่ถ้วน เพราะจะช่วยให้การสอนดำเนินไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น ในหนังสือคู่มือครูได้แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนหลายประการ เช่น ในหนังสือคู่มือครูทักษะพัฒนาเล่ม 1 มีบทนำกล่าวถึงการเตรียมนักเรียน

ให้พร้อมที่จะเรียนโดยมีตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ขอบกพร่องในการใช้ภาษาไทยไว้ให้ด้วยแต่ละบทจะมีจุดประสงค์การเรียนรู้ คำอธิบายเนื้อหา ความรู้ประกอบ ข้อเสนอแนะการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ตลอดจนหนังสืออ่านประกอบ ความรู้ประกอบบางหัวข้อเรื่องซึ่งจัดไว้เพื่อช่วยให้ครูได้มีความรู้กว้างขวางออกไป

4. ครูควรจะได้ทำแผนการสอนให้ชัดเจนว่า ในหนังสือเรียนแต่ละเล่มนั้น คนใดจะให้นักเรียนอ่านด้วยตนเอง คนใดครูจะสอนและจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนและมีทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

5. ครูควรจะได้ศึกษาพื้นฐานทางภาษาของนักเรียนก่อนที่จะลงมือสอน มิใช่สอนไปโดยเดาสุ่มเอาเองว่าเด็กมีความรู้ตามระดับชั้นที่นักเรียนสอนได้มา เมื่อได้ศึกษาพื้นฐานทางภาษาของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนคนใดมีขอบกพร่องในด้านใด จะได้ช่วยจัดสอนซ่อมเสริมให้ นักเรียนคนใดมีศักยภาพสูงจะได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถและทักษะทางภาษาสูงยิ่งขึ้น

6. ครูควรจะได้ปรับปรุงวิธีการสอนให้เข้ากันกับเวลาเรียนที่มีอยู่จำกัด กล่าวคือครูต้องพยายามชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า หนังสือเรียนวิชาบังคับที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นนี้ มีลักษณะที่ส่วนหนึ่งผู้เรียนจะศึกษาได้ด้วยตนเอง ทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ดังปรากฏในกิจกรรมท้ายบทของทุกบท อีกส่วนหนึ่งต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครู สำหรับครูเองนั้น จะไม่ใช่เวลาส่วนใหญ่ไปสำหรับเพื่อบรรยายหรืออธิบาย แต่จะอธิบายเฉพาะประเด็นที่สำคัญเท่านั้น

การสอนภาษาไทยให้โดยลตินั้นครูจะต้องรู้จักเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของบทเรียน ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2516 : 10-14) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยและวิธีสอนภาษาไทย ดังนี้

หลักที่ช่วยในการสอนภาษา

1. หลักจิตวิทยาวัยรุ่น
2. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

4. หลักภาษาศาสตร์

วิธีสอนภาษาไทย

1. การสอนโดยฝึกฝนทักษะทั้ง 4 คือ อ่าน พูดย ฟัง เขียน ให้สัมพันธ์กัน
2. การสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
3. การสอนโดยมีกิจกรรม
4. การสอนให้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

กอ. สวัสดิ์พิพาณิชย์ (2514 : 1) กล่าวถึง การสอนภาษาไม่ว่าภาษาใด ๆ เป็นการสอนทักษะ การสอนภาษาต้องดำเนินไปตามขั้นตอน ดังนี้

1. การปลูกฝังทักษะที่จำเป็น
2. การฝึกให้เกิดทักษะ
3. การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กใช้ทักษะอย่างกว้างขวาง
4. การแก้ไขข้อบกพร่อง

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน สรุปได้ว่า การที่ครูจะสอนภาษาไทยให้ได้ผลดีนั้น ครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาวัยรุ่น จิตวิทยาการเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์
2. ครูต้องสอนวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
3. ในการสอนภาษาไทยครูต้องฝึกทักษะที่จะเป็น 4 ด้านคือ การฟัง พูดย อ่าน และเขียน
4. ครูต้องมีวิธีจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกภาษาและสอนให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การสอนภาษาไทยในปัจจุบันจึงเป็นการสอนแบบสัมพันธ์ทักษะ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งด้านกาารฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 72-74) ได้เสนอแนะ

วิธีการจัดเนื้อหาวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน และวิธีดำเนินการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน ดังนี้

วิธีจัดเนื้อหาวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน

1. จัดสอนให้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ในบทเรียนแต่ละบทจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน
2. จัดสอนหลักภาษาให้สัมพันธ์กับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยใช้เนื้อหาของหลักภาษา และใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
3. จัดสอนวรรณคดีให้สัมพันธ์กับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเน้นเนื้อหาในวรรณคดี และใช้ทักษะทางภาษาประกอบการจัดกิจกรรม
4. จัดสอนให้สัมพันธ์กันทั้งการใช้ภาษา หลักภาษาและวรรณคดี ส่วนการที่จะเน้นเนื้อหาในด้านใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของครู เพราะอาจจะเน้นที่การใช้ภาษา หลักภาษา หรือวรรณคดีก็ได้

วิธีดำเนินการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน

การสอนภาษาไทยโดยให้เนื้อหาและทักษะทางภาษาสัมพันธ์กันนั้น มีวิธีการพอสรุปได้ ดังนี้

ในบทเรียนหนึ่งหรือคาบเรียนหนึ่ง ครูสามารถจัดให้มีการสัมพันธ์ทักษะทุกขั้นตอนของการสอน ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นจัดกิจกรรมประกอบ ขั้นสรุป และวัดผล

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน อาจใช้การฟัง อภิปราย ชักถาม อ่านออกเสียงจากแผนภูมิ หรือวิจารณ์แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. ขั้นสอน ครูควรพยายามให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ด้วยการแบ่งกลุ่มอภิปราย ระดมความคิด มีเลขาญการจดบันทึกการ

ประชุม มีผู้อ่านรายงานการประชุมให้เพื่อร่วมชั้นฟัง และให้มีการเขียนแสดงความคิดเห็น
เป็นต้น

3. ชั้นจัดกิจกรรมประกอบ เพื่อฝึกทักษะทางภาษา และยังคงความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน ครูอาจจัดให้มีการอภิปราย โต้วาทิ แสดงละคร แสดงบทบาทสมมติ วาดภาพ
เขียนวิจารณ์ตัวละครหรือเหตุการณ์ในเรื่อง ทายปัญหา จดนิทรรศการ หรือมีการตกแต่ง
ป้ายนิเทศ และจัดกิจกรรมอื่น ๆ เป็นต้น

4. ชั้นสรุป ครูก็สามารถทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียนด้วยการ
พูด เขียนสรุป ท้าสังเขปขอให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบกันเองในชั้น เขียนเป็นแผนภูมิ
สรุป หรืออ่านรายงานสรุปเนื้อเรื่องในชั้นเรียน เป็นต้น

5. ชั้นวัดผล มีกิจกรรมการวัดผลการเรียนการสอนภาษาไทยที่อาจนำไปใช้
ได้หลายวิธี เช่น การตอบคำถามปากเปล่า การตอบคำถามเป็นข้อเขียน การพูดแสดง
ความคิดเห็น การทำรายงาน การแสดงละคร บทบาทสมมติ การอภิปราย โต้วาทิ
และการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ในการสอนทักษะต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ สมพร มั่นตะสุตร ²⁵²⁶ (2826 :
115) มีข้อเสนอแนะ พอสรุปได้ดังนี้

1. สอนทักษะทีละอย่างก่อนจะสอนทักษะสัมพันธ์และให้มีการฝึกทักษะทีละอย่าง
ในเบื้องต้น
2. การฝึกทักษะให้ฝึกจากสิ่งที่ย่างไปสู่ยากเพื่อจะประสบผลสำเร็จโดยไม่เสีย
กำลังใจ
3. หากมีข้อบกพร่องในคำใด ครูต้องเสนอแนะข้อแก้ไขทันที และระวังอย่า
ให้นักเรียนรู้สึกว่สิ่งที่ทำผิดแล้วนั้นได้รับการตำหนิหรือถูกลงโทษ
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะสม่ำเสมอ โดยการจัดประสบการณ์
ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่นักเรียน เช่น การแสดงละคร การจัดปฐกถา โต้วาทิ
อภิปราย การผลิตให้นักเรียนทำหน้าที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการพูด การอ่าน และการเขียน
การแบ่งหมุ่ทำงาน ฝึกการทำงานร่วมกันและตัดสินใจร่วมกัน การทำรายงานจากการค้นคว้า

5. ควรมีการทดสอบผลการฝึกทักษะเสมอ ๆ

แต่การสอนหรือการสื่อความหมายระหว่างครูและนักเรียนอาจจะไม่ค่อยได้ ครูใช้วิธีสอนด้วยการบรรยาย หรือบอกให้นักเรียนจด หรือสอนด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดอยู่เพียงอย่างเดียว นักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย ครูจึงจำเป็นต้องหาวิธีสอนแบบใหม่มาใช้ อยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวและมีความสนใจใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา

วิธีการสอนที่ครูควรนำมาใช้มีดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย
2. การอภิปราย
3. การสาธิต
4. การแบ่งกลุ่มคนควา
5. การแบ่งกลุ่มระดมความคิด
6. การแบ่งกลุ่มทำงาน
7. การคนควารายบุคคล
8. การสอนเป็นรายบุคคล
9. การแสดงบทบาทสมมติ
10. การใช้เพลงและเกมประกอบการสอน
11. การใช้บทเรียนสำเร็จรูปหรือศูนย์การเรียนรู้
12. การใช้สถานการณ์จำลอง
13. การสอนเป็นคณะ

สุมิตร คุณากร (2518 : 136) กล่าวว่า "การสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายในการสอนที่กำหนดนั้น ครูควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ ทั้งนี้เพราะ ในการสอนแต่ละครั้งย่อมประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลาย ๆ ประการ จุดมุ่งหมายแต่ละ ประการจะบรรลุผลสำเร็จต้องอาศัยวิธีการสอนแต่ละแบบที่เหมาะสม"

วิธีสอนแบบต่าง ๆ เหล่านี้ ครูจะต้องพิจารณาเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับจำนวน นักเรียน สถานะของห้องเรียน เนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของผู้เรียน ทั้งนี้จะต้องคำนึง

ว่า ไม่มีวิธีสอนวิธีใดที่ดีที่สุด และเหมาะสมมากที่สุด ครูจะต้องเป็นผู้ปรับและเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนและสถานการณ์ การสอนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งนาน ๆ อาจทำให้นักเรียนเบื่อได้ การสอนของครูก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

1.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน มุ่งที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงมากที่สุด สื่อการสอนจะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว ประหยัดเวลา และไต่ผลมากกว่าที่จะใช้ตัวครูเองเป็นสื่อการสอน นอกจากนี้อุปกรณ์การสอนยังเป็นเครื่องช่วยเร้าความสนใจและพัฒนาความคิดของนักเรียนอีกด้วย

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 95) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า "สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่ง หรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ" ซึ่งสอดคล้องกับที่ นุชรินทร์ พัวกรมชาว (2522 : 7) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ รูปภาพ วัสดุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ แผนภูมิ หุ่นจำลอง ของจริง แบบเรียนโปรแกรม เป็นต้น"

นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 112) ยังได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็นประเภทต่าง ๆ 3 ประเภท คือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่มีการบุพพัง สิ้นเปลือง เช่น ซอเล็ก ฟิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ วัสดุ ฯลฯ
2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ
3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต ทดลอง เกม และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

จากความหมาย และประเภทของสื่อการสอน ดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการหรือกระบวนการที่ครูผู้สอนจะใช้เป็นสื่อกลางในการ

ถ่ายทอดความรู้ไปยังนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสื่อการสอนจึงมีการนำสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ มาใช้อย่างกว้างขวาง วนิดา จงประสิทธิ์ (2526 : 35-37) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างไกล
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้ที่เรียนอ่อนก็สามารถเรียนให้ทันนักเรียนที่เรียนเก่งได้
5. ช่วยให้การเรียนการสอนมีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น กล่าวคือ ช่วยให้สิ่งของเข้าใจยาก กลายเป็นสิ่งที่เข้าใจง่ายขึ้น และจัดความเข้าใจไม่ตรงกันของผู้เรียน
6. ช่วยให้การเรียนรู้คิดแน่นอนทนทานอยู่ในสมองของผู้เรียน
7. สามารถเอาชนะข้อจำกัดที่เกี่ยวกับเวลา ระยะทาง ขนาด และความซับซ้อนได้ เช่น นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาได้ นำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปเข้ามาให้ศึกษาได้ และย่อสิ่งที่ใหญ่เกินไปให้เล็กลงได้ เป็นต้น
8. สามารถใช้ได้ทุกขั้นตอนของการสอน ตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนขั้นสรุป ทบทวนบทเรียน ขั้นวัดและประเมินผล
9. สามารถแก้ปัญหาขาดแคลนครู ปัญหาจำนวนผู้เรียนมาก และสถานที่เรียนไม่เพียงพอได้

ฮิวบีเนอร์ ที. (Huebener T. 1967 : 3) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนกับผู้เรียนและประโยชน์ของสื่อการสอนในการสอนภาษาไว้ดังนี้

การใช้สื่อการสอนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีและเกิดความซาบซึ้งอย่างเป็นระบบโดยการดูและฟัง การเกิดทัศนคติและความซาบซึ้งดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูได้เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์การเรียนแต่ละกรณีไป และนักเรียนก็จะต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าด้วย

การเลือกใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้เกิดประโยชน์ในการสอนภาษา ดังนี้

1. ลดความผิดพลาดที่เกิดจากการอธิบายโดยใช้ถ้อยคำ
2. เพิ่มความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
3. ทำให้นักเรียนสนใจคนกว่าเพิ่มเติม
4. เพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อความหมายด้วยการพูดและเขียน
5. ทำให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรม
6. สร้างเสริมความเข้าใจในความคิดรวบยอดได้อย่างชัดเจน
7. ทำให้เกิดความคิดและประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่ม
8. สนับสนุนให้เกิดความประทับใจในสุนทรียภาพ

นอกจากสื่อการสอนจะมีประโยชน์และมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว สื่อการสอนยังจะช่วยให้นักเรียนได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้กว้างขวางขึ้นด้วย ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลง จำนวนนักเรียนก็มีเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ครูจะต้องจัดหา จัดเตรียม และทำความเข้าใจวิธีใช้และประโยชน์ของสื่อการสอนแต่ละประเภทมากขึ้นด้วย การเลือกใช้สื่อการสอนแต่ละประเภทสำคัญมาก เพราะสื่อแต่ละประเภทมีวิธีการนำไปใช้และข้อจำกัดของประโยชน์ต่างกัน สมพร มั่นตะสูตร (2526 : 198) ได้เสนอวิธีการเลือกใช้สื่อโดยสรุปได้ดังนี้

การเลือกใช้สื่อการสอนนั้นเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะไม่ว่าสื่อจะดีเพียงใด หากไม่เหมาะสมกับเวลา โอกาส สถานที่ และวัยของเด็ก ตลอดจนความสอดคล้องในเนื้อหา สื่อก็อาจไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เลย ดังนั้นในการเลือกใช้สื่อการสอนจึงควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย

1. ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ต้องเหมาะสมกับอายุ และระดับสติปัญญาของเด็ก
3. ต้องเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ
4. มีขนาดเหมาะสม เป็นสิ่งชวนสนใจ สามารถสร้างความสนใจของนักเรียน

ได้ มีความแจ่มชัด สีสวย

5. ต้องมีส่วนส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาที่สอนนั้น
6. ต้องสามารถทำความเข้าใจได้เร็ว ประหยัดเวลา
7. หาง่าย ทำง่าย ราคาถูก
8. เสริมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

หลังจากที่ครูเลือกสื่อการสอนได้แล้ว สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทรมพรรษ (2523 : 224) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะขั้นตอนวิธีการใช้อุปกรณ์ในการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ใช้สื่อการสอนนำเข้าสู่บทเรียน คือการใช้อุปกรณ์ดึงดูดความสนใจของนักเรียนใหม่มาอยู่ที่บทเรียนที่ครูจะสอน ด้วยการใชรูปภาพ บทเพลง หรือการอภิปราย โดยใช้เวลานับ 5 นาที
2. ใช้สื่อการสอนอธิบายบทเรียน ขั้นการสอนนี้ครูอาจจะใช้แผนภูมิ หรือเรื่องราวที่ตัดมาจากหนังสือพิมพ์มาประกอบให้นักเรียนฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่ออธิบายบทเรียนที่ครูสอน
3. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการสรุปประสบการณ์ในการเรียนการสอนแต่ละเรื่อง ชั้นนี้นักเรียนจะรวบรวมความคิด ความเข้าใจของตน สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาออกมาเป็นหลักเกณฑ์ เป็นแนวคิด หรือข้อสำคัญของเรื่องซึ่งขั้นตอนนี้ครูอาจจะนำบัตรคำ แผนที่ มาช่วยประกอบการอธิบายเพื่อการสรุปบทเรียนก็ได้
4. ขั้นวัดผล ครูสามารถวัดผลนักเรียนด้วยวิธีการต่อไปนี้ เช่น การให้นักเรียนแสดงละครหลังจากเรียนเรื่องค้าง ๆ ในบทเรียนไปแล้ว ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพหลังจากที่ได้เรียนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเขียนไปแล้ว หรือทดสอบการเขียนจากบัตรคำ เป็นต้น

สื่อการสอนมีหลายประเภท ซึ่งครูภาษาไทยอาจนำไปใช้ได้มีดังต่อไปนี้

1. บัตรคำ แถบประโยค
2. แผนภูมิ แผนที่
3. รูปภาพ ภาพถ่าย ภาพวาด
4. การจัดป้ายนิเทศ

5. หนังสือพิมพ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ
6. หุ่นกระบอก หุ่นมือ
7. เครื่องบันทึกเสียง
8. ภาพนิ่ง
9. วิทยู
10. โทรทัศน์
11. วีดิโอเทป
12. ภาพยนตร์
13. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
14. หุ่นจำลอง

แต่ในบางครั้งครูอาจมีปัญหาในการใช้สื่อการสอนหรือมีความลำบากในการผลิตหรือจัดหาสื่อการสอน สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ (2523 : 225) ได้เสนอแนะวิธีการจัดหาสื่อการสอนและแหล่งของสื่อการสอนซึ่งครูภาษาไทยอาจใช้เป็นแนวทางได้ ดังนี้

1. ครูภาษาไทยควรเป็นนักสะสม เช่น สะสมรูปภาพ ปฏิทิน หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาฉีก หรือใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป
2. ควรศึกษาค้นคว้าหาบทความที่อ่านพบจากหนังสือพิมพ์เพื่อสะสมไว้ใช้ประโยชน์
3. ขอความร่วมมือจากครูศิลปะ ในด้านการจัดทำสื่อประเภทภาพวาด ภาพถ่าย หรือประเภทหุ่นจำลอง
4. อาจารย์ร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดแนะนำวิธีใช้ของสมุด จักรวบรวมรายชื่อหนังสือและหนังสือเพื่อการค้นคว้าและอ่านเพิ่มเติม
5. อาจารย์ให้นักเรียนฝึกสะสมสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น สมุดภาพ ภาพถ่าย ภาพวาด
6. อาจารย์จัดทำป้ายนิเทศไว้ในห้องเรียน สำหรับคิดภาพ ข้อความ บทความ คำขวัญ สุภาษิต บทร้อยกรอง และข่าวประจำวัน เป็นต้น
7. ครูภาษาไทยอาจขอความร่วมมือ หรือขอยืมสื่อการสอนจากหน่วยงาน บริษัท องค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ เช่น สถานทูต หน่วยงานนิเทศก์ มหาวิทยาลัย

หอสมุดแห่งชาติ ฯลฯ

8. ในต่างจังหวัดครูอาจแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการสอนกันระหว่างโรงเรียน
9. อาจนำสื่อมวลชนมาเป็นประโยชน์ในการสอนภาษาไทย
10. อาจารย์ขอซื้อการสอนที่นิติปกสอนจากสถาบันผลิตครูทำขึ้น เพื่อใช้สอน

1.4 การวัดและการประเมินผล

ในการเรียนการสอนภาษาไทย การวัดและประเมินผลถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูทราบถึงพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนเพื่อที่จะได้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม และหลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงแล้ว การวัดและประเมินผล จะช่วยให้ครูสามารถสำรวจได้ว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไรตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นการประเมินตัวครูผู้สอนด้วยว่าได้จัดการศึกษามรรลุดุจดมุ่งหมายเพียงใด

ชวาล แพร์ทกุล (2518 : 141) กล่าวถึงการวัดผลการศึกษาว่า การวัดผลการศึกษา หมายถึง ขบวนการใด ๆ ที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่งอันมีความหมาย ทดแทนขนาด สมรรถภาพนามธรรม ที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในคน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็น เครื่องกระตุ้นก็ถือเอาจำนวนผลงานที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบออกมาเป็นเครื่องชี้ว่า เขามีสมรรถภาพในเรื่องนั้น ๆ ปานใด

สุภาพ วาดเขียน และ อรพินธ์ โกชนกา (2518 : 1) ได้ให้ความหมาย ของการประเมินผลทางการศึกษาว่า เป็นการพิจารณาคัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริงและการกระทำ บางทีขึ้นอยู่กับ การวัดเพียงอย่างเดียว เช่น คะแนนสอบ แต่ส่วนมาก เป็นการรวมการวัดหลาย ๆ อย่าง ต่าง ๆ กัน เพื่อวินิจฉัยคุณค่า หรือตัดสินคุณลักษณะ ต่าง ๆ ที่ได้มาจากการวัดหลาย ๆ อย่าง

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2524 : 17) ได้แจกแจงความหมาย ของการวัดและประเมินผลการศึกษาไว้ว่า การวัด หมายถึง การกำหนดค่าเป็นตัวเลข เพื่อทดแทนคุณสมบัตินี้ของสิ่งต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ของคุณสมบัติเหล่านั้น การประเมินผล หมายถึง การใช้คุณค่าแก่สิ่งต่าง ๆ ตามมาตรฐานที่ต้องการโดยอาศัยผลจากการวัด กล่าวคือ เมื่อวัดได้ค่าเป็นจำนวนเลข หรือปริมาณแล้วก็นำมาวินิจฉัยตีค่าสรุปคุณภาพของ

สิ่งนั้นออกมา การประเมินผลจึงมีความกว้างกว่าการครอบคลุมไปถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจด้วย

ปองจิต อ่อนเฒ่า (2522 : 14) ได้สรุปว่า การวัดผลการศึกษาคือ วิธีการหรือกระบวนการที่กระทำเพื่อให้ทราบปริมาณความรู้ ความสามารถว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด และการประเมินผลการศึกษาคือ การนำผลจากการวัดผลมาประเมินตัดสินว่า ผู้เรียนมีความสามารถควรจะสอบได้หรือตก หรือมีพัฒนาการก้าวหน้าไปอย่างไร

การวัดและประเมินผลการศึกษาจึงเป็นกระบวนการพิจารณาพัฒนาการต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนว่า ผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปเช่นไร สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ และเป็นการตัดสินว่าผู้เรียนมีความสามารถที่จะผ่านเกณฑ์ทางการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลทางการศึกษา โดยเฉพาะที่ปฏิบัติ อยู่ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น รุ่งทิวา จักรกร (. 2527 : 201 - 202.) ได้สรุปเอาไว้ว่า มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน. (Formative Evaluation) กับเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation) เรียกสั้น ๆ ว่า การประเมินผลย่อย หมายถึง เรียนไปชั่วขณะหนึ่ง หรือหน่วยหนึ่ง ก็ทำการทดสอบดูว่านักเรียนคนใดมีความเข้าใจหรือไม่เข้าใจเพียงใด และเพราะเหตุใด เพื่อครูและนักเรียนจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนี้ครอบคลุมไปถึงการประเมินผลระยะต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบความรู้พื้นฐานก่อนสอน เพื่อประโยชน์ในการจัดกลุ่มนักเรียน และจัดสอนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นก่อนในกรณีที่ไม่เพียงพอ ซึ่งอาจทำได้โดยการดูจากผล การเรียนในชั้นเดิม หรือครูสร้างข้อสอบขึ้นมาเฉพาะวิชาที่ต้องการวิเคราะห์จุดเด่น จุด คอยของนักเรียน

2. การประเมินผลการเรียนตลอดเวลาที่สอนตามจุดประสงค์ จัดเป็นการประเมินผลย่อย มีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการสอนทันทีที่พบข้อบกพร่อง ซึ่งอาจทำได้โดยการสังเกตจากการตอบแบบฝึกหัด การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation) หรือที่เรียกว่าการประเมินผลเพื่อสรุปการเรียนการสอน หรือเรียกสั้น ๆ ว่าการประเมินผลรวม หมายถึง เมื่อเรียนไปแล้วระยะหนึ่งก็สอบครั้งหนึ่ง เพื่อทดสอบความสามารถของนักเรียนว่าอยู่ระดับใด ใดแก่การสอบปลายเทอม ปลายปี

สำหรับวัตถุประสงค์ในการวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทยนั้น สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 236) ใ้ข้อขยายไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อทดสอบพื้นฐานความรู้ทางภาษาไทยของนักเรียนที่ตนจะสอนว่ามีความรู้เดิมมากน้อยเพียงไร เป็นการทดสอบก่อนลงมือสอน ซึ่งเมื่อครูทราบพื้นฐานความรู้ของนักเรียนแล้วจะได้อสอนได้ถูกต้องตามความเป็นจริง
2. เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสามารถทางภาษาของนักเรียนเองในกรณีนี้หากโรงเรียนใดมีโครงการที่จะจัดสอนภาษาไทยโดยวิธีแบ่งเด็กตามความสามารถก็อาจทำได้
3. เพื่อวัดพัฒนาการและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนว่าได้มีความก้าวหน้าและเกิดการเรียนรู้ขึ้นมากน้อยเพียงใด
4. เพื่อให้ครูผู้สอนได้ทราบว่า การสอนของตนมีประสิทธิภาพหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะได้ปรับปรุงการสอนให้ประสมผลดียิ่งขึ้น
5. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ เป็นการทราบความก้าวหน้าและจุดบกพร่องของตนเอง และปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
6. เพื่อช่วยให้ครูได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนแต่ละคนมีข้อบกพร่องทางการเรียน

ภาษาไทยในค่านิดบ้าง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ช่วยแก้ไขและสอนซ่อมเสริมให้ดีขึ้น

7. เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาไทย

8. เพื่อทราบทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาไทย และหาทางช่วยเหลือให้มีทัศนคติที่ดีขึ้น

9. เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาในด้านการเลือกวิชาเรียนในสาขาวิชาภาษาไทยต่อไป

10. เพื่อปรับปรุงวิธีการทดสอบและข้อทดสอบให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

วิธีวัดผลการเรียนการสอนภาษาไทย

โดยทั่วไปวิธีการวัดผลการศึกษาก็ใช้กันมากคือข้อสอบ ด้วยเหตุนี้จึงมักเป็นที่เข้าใจว่าการวัดผลการศึกษาก็กับการสอบเป็นสิ่งเดียวกัน แต่แท้ที่จริงแล้วการวัดและการประเมินผลอาจใช้วิธีการหรือกิจกรรมได้หลายวิธี ดังเช่นที่ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 208-210) ได้เสนอแนะไว้ พอสรุปได้ ดังนี้

การวัดผลและประเมินผลวิธีสอนภาษาไทยมีขอบเขตกว้างขวางและมีวิธีการหลายวิธี เพื่อให้การวัดและประเมินผลมีประสิทธิภาพดี สามารถวัดได้ถูกต้องตรงตามความจริง ครูภาษาไทยควรใช้วิธีวัดผลหลาย ๆ วิธีประกอบกัน ดังนี้

1. การถาม-ตอบปากเปล่า ขณะที่การสอนดำเนินไป ครูอาจถามคำถามให้นักเรียนตอบ เป็นการวัดผลว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไรหรือไม่

2. การสอบปากเปล่า การสอบปากเปล่านั้นนอกจากจะเป็นการวัดผลค่านเนื้อหาแล้ว ก็ยังเป็นการส่งเสริมความสามารถในการพูดจาโต้ตอบของนักเรียนด้วย

3. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียนที่ค่อนข้างดียิ่งขึ้น ครูจะได้สังเกตเห็นการใช้ภาษาของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

4. การสนทนา การสนทนาอย่างเป็นกันเองกับนักเรียน จะทำให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

5. การอภิปราย เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก ครูสามารถที่จะสังเกตความสามารถในการพูด มารยาทในการฟัง และวัดความรู้ทางภาษาของนักเรียนไปด้วย

6. การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้นักเรียนอภิปรายระดมความคิด แล้วเสนอผลการประชุมกลุ่มหน้าชั้น ครูจะสามารถสังเกตการใช้ภาษาและความเข้าใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

7. การสังเกต อาจจะเป็นในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน หรือนอกห้องเรียน ครูควรจะมีบันทึกไว้ด้วยว่านักเรียนมีข้อแก้ไขอย่างไรบ้าง

8. การใช้แบบสอบถาม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง นักเรียนจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อคิดต่าง ๆ ของตนด้วย

9. การให้นักเรียนทำรายงานเสนอผลการค้นคว้า รายงานนี้อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า ในด้านการเรียนภาษาไทย ผู้ประเมินจะเป็นบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู เพื่อน และตัวนักเรียนเอง มาตราส่วนประเมินค่า จะช่วยให้การประเมินละเอียดถี่ถ้วน และมีความเป็นปรนัยมากขึ้น นักเรียนที่ประเมินผลตนเองจะยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมีอยู่และแก้ไขต่อไป

11. การบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน คือการที่ครูสังเกตการใช้ภาษาของนักเรียนแล้วบันทึกไว้ โดยไม่ได้บันทึกความคิดเห็นของครูลงไปด้วย ในขณะที่ครูบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียนนั้น ครูก็อาจสังเกตพฤติกรรมทางคำอื่น ๆ ของนักเรียนไปด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการปรับปรุงการใช้ภาษาของนักเรียน

12. การสอบข้อเขียน ข้อสอบที่ใช้ควรมีทั้งแบบปรนัยและอัตนัย ทั้งนี้เพื่อ

ให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด และการวัดผลก็จะได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นอกจากวิธีการวัดดังกล่าวแล้ว ครูภาษาไทยอาจวัดผลด้วยวิธีอื่น ๆ อีกก็ได้ เช่น การวาดภาพประกอบการเรียนวรรณคดี การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

เพื่อให้การวัดและประเมินผลถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่จะวัด ครูควรใช้วิธีวัดผลหลาย ๆ วิธีประกอบกัน แต่ปรากฏว่าในบรรดาวิธีวัดผลและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการวัดและประเมินะนั้น มีผู้ใช้การสอบหรือการให้ข้อสอบ ในการวัดผลทางการศึกษา โดยเฉพาะในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) มากที่สุด (รุ่งทิวา จักรกร 2527 : 205) ดังนั้น การออกข้อสอบหรือการสร้างข้อสอบ เพื่อการวัดผลการเรียนรู้นักเรียนจึงมีความสำคัญต่อครูภาษาไทยมาก ครูผู้สอนจะต้องออกข้อสอบเพื่อวัดพฤติกรรมการเรียนรู้นักเรียนให้ครบทุกขั้นตอน จึงจะถือว่าเป็นการออกข้อสอบหรือการสร้างข้อสอบที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียนแต่ละบท ชาญชัย อินทรประวัตติ (2522 : 64) ได้แบ่งพฤติกรรมการตามขั้นตอนการเรียนรู้นักเรียนทางวิชาการไว้ ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ พฤติกรรมจะแสดงออกโดยการระลึกและถ้อยทอดเรื่องราวนั้น ๆ ออกมาอย่างถูกต้อง อาจจะโดยการพูด เขียน หรือแสดงออกปฏิกิริยา เช่น ชี้ ระบุ พยักหน้า ก็ได้
2. ความเข้าใจ แสดงออกโดยพฤติกรรม คือความ ขยายความ แปลความ อธิบายความหมาย ให้เหตุผล เป็นต้น
3. การนำไปใช้ แสดงออกโดยพฤติกรรม แสดงหรือสาธิตให้ดูได้ บอกวิธีใช้แยกและค้นคว้าสิ่งนั้น ๆ เกี่ยวกับหรืออาศัยกันอย่างไร บอกวิธีปฏิบัติ วิธีแก้ไข
4. การวิเคราะห์ แสดงออกโดยการบอกขั้นตอน แยกแยะ เปรียบเทียบ ยกตัวอย่าง บอกสัมพันธ์
5. การสังเคราะห์ แสดงออกโดยพฤติกรรม เขียนรายงาน เขียนโครงการ เขียนบทความ ผลิตภัณฑ์

6. การสังเคราะห์ แสดงออกโดยพฤติกรรม วินิจฉัย ตัดสิน วิจักษ์ ประเมินค่า บอกข้อดี ข้อเสีย

สำหรับการออกข้อสอบเพื่อวัดพฤติกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ดังกล่าว ครูอาจจะต้องใช้คำถามเพื่อวัดพฤติกรรมตามขั้นตอนให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของวิชาภาษาไทย ดังนี้

1. วัดความรู้-ความจำ เช่น ถามเกี่ยวกับ ศัพท์ กฎ นิยาม แบบแผน คำประพันธ์
2. วัดความเข้าใจ เช่น ถามเกี่ยวกับ การแปลความ การตีความ การขยายความ
3. วัดการนำไปใช้ เช่น ออกข้อสอบเพื่อให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา
4. วัดการวิเคราะห์ เช่น ให้วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของเรื่องที่เรียน
5. วัดการสังเคราะห์ เช่น ให้นักเรียนแต่งเรียงความ แต่งคำประพันธ์
6. วัดการประเมินค่า เช่น ให้วินิจฉัยคุณค่าของหนังสือ หรือบทความ

ในด้านประโยชน์ของการวัดและประเมินผลทางการศึกษา อนันต์ ศรีโสภ (2525 : 4-5) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการศึกษามีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

- ก. ประโยชน์ต่อครู
 1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเบื้องต้นของนักเรียนแก่ครู
 2. ช่วยให้ครูสามารถกำหนดและปรับปรุงจุดมุ่งหมายของการสอนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
 3. ช่วยให้ครูได้ทราบว่าตนเองได้ทำการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด
 4. ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงเทคนิคการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ข. ประโยชน์ต่อนักเรียน
 1. ช่วยให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย และความต้องการของครูได้อย่าง

ถูกต้อง

2. เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
3. ช่วยให้มีนิสัยในการเรียนดีขึ้น
4. ช่วยให้ทราบวาตนเองเก่งและอ่อนวิชาอะไรบ้าง

สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทย สุจริต เพียรชอบ และสายใจ
อินทร์พรหม (2523 : 236) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดและประเมินผลวิชา
ภาษาไทย พอสรุปได้ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทย จะช่วยให้ครูได้ทราบสถานภาพ
ทางการเรียนภาษาของนักเรียน ตั้งแต่ก่อนลงมือสอน ในขณะที่ทำการสอน และ เมื่อ
สิ้นสุดการสอน
2. การวัดและประเมินผลเป็นระยะ ๆ จะทำให้นักเรียนตื่นตัวมีความสนใจ
เรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น
3. การวัดและประเมินผลจะช่วยให้ครูสามารถแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ
ตามความสามารถ เมื่อพบว่ามีความบกพร่องครูจะสามารถจัดการสอนซ่อมเสริมทักษะทาง
ภาษาไทยให้เป็นพิเศษนักเรียนก็จะสามารถเรียนทันกลุ่มอื่น
4. การวัดและประเมินผลการสอนภาษานั้น เป็นการวัดและประเมิน
การสอนของครูด้วย มีความสามารถในการสอนมากน้อยเพียงใด การที่นักเรียนตอบ
คำถามไม่ได้หรือทำข้อสอบไม่ผ่าน ข้อบกพร่องอาจอยู่ที่ตัวครูเองที่ไม่สามารถอธิบาย
สื่อสาร ความรู้ ความคิดต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจก็เป็นได้
5. ช่วยให้อาจารย์วินิจฉัยและทำนายผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้
6. เป็นวิธีหนึ่งของการเรียนการสอน คือเป็นการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียน
ได้ทดสอบความรู้ความสามารถที่เรียนไป ว่าวิธีการเรียนของตนดีหรือไม่ ควรจะปรับ-
ปรุงอย่างไรจึงจะได้รับความรู้จากการเรียนอย่างเต็มที่
7. การวัดและประเมินผลช่วยให้ครูสามารถให้คะแนนนักเรียนได้ถูกต้อง

1.5 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา กำลังอยู่ในวัยรุ่น เด็กเหล่านี้ต้องการแสดงออก ต้องการใหญ่โตในยอมรับ และเป็นวัยที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สติปัญญาและร่างกาย กำลังเจริญเติบโตเต็มที่ ถ้าหากได้รับการสนับสนุนในทางที่ถูก เด็กเหล่านี้ก็จะพัฒนาตนเอง ไปเป็นกำลังที่สำคัญของชาติสืบไป

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาของเยาวชน ปัญหานี้เกิดจากสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการหนึ่งคือ การจัดการศึกษาในโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนเหล่านี้ได้แสดงออกในทางที่ถูกต้อง ไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน ชรรถชาติของเด็กวัยรุ่นที่ต้องการแสดงออกซึ่งผลกำลังทั้งทางคานความคิดและร่างกาย จึงถูกนำไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ ในสังคม เช่น การรยกพวกตีกัน การไปยืนแกรวอยู่ตามสถานที่สาธารณะ หรือตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ การติดยาเสพติด ฯลฯ (สมิทร กุณานุกร 2518 : 100-101)

กิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เสริมสร้างบุคลิกภาพของนักเรียนในทางที่ถูกต้อง และทำให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากกิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมประเภทนี้จะไม่มีการบังคับให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วม แต่เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมในกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียนอีกด้วย ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้จะมีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2523 : 40)

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น เพื่อให้การจักกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสม จึงให้สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการยึดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 3-4)

1. การจัดกิจกรรมต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาลในการดำเนินงาน
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
5. การจัดกิจกรรมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
6. การจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม

โครงการ และระเบียบข้อบังคับนั้นจะต้องเป็นของโรงเรียน

7. นักเรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ อย่างน้อย 1 กิจกรรม
8. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่อยู่ปัจจุบันในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
10. การจัดให้กิจกรรมเลือกใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
11. การจัดกิจกรรมใด ๆ ให้โรงเรียนควบคุมเรื่องการรับ-จ่ายเงิน หรือพัสดุสิ่งของอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบประหยัด เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ
12. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติให้สถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ต้องอาศัยการฝึกทักษะ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงต้องมีการจัดทั้งทางด้านการใช้ภาษา หลักภาษาและวรรณคดี ซึ่ง สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 203-208) ได้เสนอแนะกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทยที่อาจจัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งจะจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่าง หรือจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมของชุมนุมภาษาไทยก็ได้ กิจกรรมที่น่าสนใจมีดังต่อไปนี้ คือ

ก. กิจกรรมทางด้านการใช้ภาษา และหลักภาษา

1. การฝึกเล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าประสบการณ์ ปาฐกถา หรือบรรยายต่าง ๆ โดยมีครูหรือวิทยากรเป็นผู้ช่วยฝึก มีสถานที่ หรืออุปกรณ์ในการฝึก เช่น เทป

บันทึกเสียง

2. จัดประกวดเล่าเรื่อง เล่านิทาน หรือการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ตาม

โอกาสอันควร

3. จัดการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ข่าว เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

ที่น่าสนใจ

4. อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือต่าง ๆ ที่สมาชิกได้อ่านมาก
5. จัดบริการแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านในหมู่มวลชนสมาชิก
6. การจัดทำบรรณทัศน์ (book review) หรือบรรณทัศน์สังเขป (annotation) สำหรับหมู่มวลชนสมาชิก หรือช่วยบรรณารักษ์ของโรงเรียนจัดบรรณทัศน์ไว้หน้าห้องสมุด เป็นการแนะนำหนังสือหรือเชิญชวนให้นักเรียนทั่ว ๆ ไป สนใจในการอ่านหนังสือมากขึ้น

7. จัดกิจกรรมอาสาสมัครให้สมาชิกไปเล่านิทาน เล่าเรื่อง หรืออ่านหนังสือให้นักเรียนในโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม หรือเด็กในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าฟัง

8. ฝึกพูดสาธารณะ เช่น การปราศรัย การพูดจูงใจ เกรี้ยว การพูดเพื่อความบันเทิง

9. การจัดโต้วาที ขวาทิ ระหว่างชั้น ระหว่างคณะ หรือระหว่างโรงเรียน

10. ฝึกอภิปรายแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปรายเป็นคณะ (Panel discussion)

การประชุม (Symposium) การอภิปรายซักถาม (Colloquy) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion)

11. เชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย สนทนา หรือตอบคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาไทย หรือในเรื่องอื่นใดที่สมาชิกมีความสนใจ

12. พานักเรียนไปนอกสถานที่ ไปฟังการบรรยาย การอภิปราย หรือการจัดนิทรรศการที่สถาบันอื่น ๆ จัดขึ้น

13. ฝึกเป็นโฆษกวิทยุ โทรทัศน์ อ่านข่าว ประกาศ หรือฝึกการเป็นพิธีกรในโอกาสต่าง ๆ

14. จัดการแข่งขันสะกดคำยาก การทำพจนานุกรมรวบรวมคำศัพท์ยาก หรือคำที่นักเรียนมักจะสะกดผิด หรืออ่านผิดเสมอ ๆ

15. รวบรวมทำบัญชีคำราชาศัพท์ที่ควรทราบ

16. รวบรวมข่าว หรือบทความที่น่าสนใจ เสนอข่าวประกาศของห้องเรียน หรือของโรงเรียน
17. เขียนข่าว บทความ หรือเรื่องสั้น เสนอบนป้ายประกาศ
18. จัดประกวดเรียงความ เรื่องสั้น หรือจดหมาย
19. จัดสัปดาห์แห่งการเขียนเรียงความ เรื่องสั้น บทความ หรือจดหมาย มีการแสดงนิทรรศการ การประกวด การเสนอผลงานนักเขียนที่ดีเด่น เพื่อยั่วให้สมาชิก มีความสนใจในการเขียนเพิ่มขึ้น
20. ทำสมุดภาพ สมุดคำคม สมุดรวบรวมคำประพันธ์ จดหมายเหตุ การบันทึกประจำวัน และอื่น ๆ
21. ทำสมุดรวบรวมคำพังเพย สุภาษิต หรือสำนวนไทยที่ควรทราบ
22. จัดการแสดงบทบาท ท่าทาง หรือแสดงละครที่เกี่ยวกับคำพังเพย สุภาษิต หรือสำนวนไทยต่าง ๆ
23. จัดรายการทายปัญหาจากสุภาษิตสาธิต การต่อคำพังเพย หรือสำนวนไทย ต่าง ๆ
24. รวบรวมศัพท์หมวด คือ คำคำเดียวแต่มีคำศัพท์ที่ใช้หลายคำ เช่น ช้าง ม้า นาง น้ำ ดอกไม้ และอื่น ๆ
25. ทำหนังสือพิมพ์ประจำชั้น หรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน จะเป็นรายวัน รายักษ์ หรือรายเดือนก็ได้
26. ปักแต่งละคร และแสดงละคร จะเป็นละครวิทยุ หรือการแสดงละครเวทีก็ได้
27. ศึกษารวบรวมภาษาถิ่น นิยาย นิทานประจำถิ่น และเพลงกล่อมเด็กต่าง ๆ
28. การทายปริศนาจากภาพ หรือภาพนิ่ง
29. จัดรายการตอบปัญหาภาษาไทยที่น่าสนใจต่าง ๆ
30. ศึกษารวบรวมคำภาษาต่างประเทศที่ใช้อยู่ในภาษาไทย
31. หากทางโรงเรียนมีระบบกระจายเสียง ก็ควรจัดให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกัน รับผิดชอบ จัดรายการกระจายเสียงของโรงเรียน เสนอข่าว บทความ ประกาศของโรงเรียน เพลงไทยเดิม การอ่านทำนองเสนาะ ในระหว่างหยุดพักรับประทานอาหาร กลางวัน

32. จัดรายการสนทนา อภิปราย และแสดงละครของโรงเรียนทางวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์

33. แต่ง และประกวดแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ

34. จัดรายการโคลงอนสัค โคลงกลอน สกั ะหว่างชั้น

35. ประดิษฐ์หุ่นซึ่งอาจเป็นคน หรือสัตว์ก็ได้ เป็นหุ่นที่ขี้มือ หรือหุ่นที่ใช้การชักก็ได้ และฝึกเล่าเรื่อง เล่านิทาน โดยใช้หุ่นประกอบ

ข. กิจกรรมทางด้านวรรณคดี

1. การฝึกหัดขับทำนองเสนาะชนิดต่าง ๆ และจัดการแข่งขัน เป็นครั้งคราว หากมีการแข่งขันอ่านทำนองเสนาะ ณ ที่ใด ทางชุมนุมภาษาไทยก็จัดการเลือกตัวแทนที่มีความสามารถไปร่วมแข่งขัน

2. ประดิษฐ์หุ่นตัวละครจากวรรณคดี ฝึกการเชิดหุ่น ขับทำนองเชิดหุ่น ขับเสภาเจรจา หรือร้องเพลงประกอบการเชิดหุ่น

3. ฝึกการเห่เรือ ขับเสภา พากย์โขน สวดโอ้เอ้วิหารราย

4. แต่ง ขับร้อง และแสดงเพลงพื้นเมือง เช่น เพลงพวงมาลัย ลำตัด เพลงเรือ เพลงฉ่อยและอื่น ๆ

5. ขับร้องเพลงไทยเดิมจากวรรณคดี และเล่นดนตรีประกอบ

6. ขับร้องเพลงไทยสากลที่มีข้อความ และเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณคดีที่เรียน

7. การแสดงละครจากวรรณคดี โดยแสดงเป็นตอนสั้น ๆ แสดงบนเวที ระหว่างพักรับประทานอาหารกลางวัน หรือแสดงเรื่องยาวก็ได้

8. ตั้งกลุ่มผู้สนใจอ่านบทละคร (Play reading club) ในวรรณคดีไทย นั้นมีบทเรียนวรรณคดีทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง ในบทร้อยกรองก็มีคำประพันธ์ระดับต่าง ๆ ทั้งที่เป็นโคลง กลอน กาพย์ ฉันท์ การตั้งกลุ่มผู้สนใจอ่านบทละครก็เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจที่อาจจะทำได้ในระดับโรงเรียนหรือวิทยาลัยครู

9. จัดทำและประมวลสรุปภาพจากวรรณคดี

10. วาดภาพประกอบคำประพันธ์ หรือเพลงแสดงจินตนาการจากการอ่านวรรณคดี

11. จัดทำป้ายประกาศทางวรรณคดีติดไว้ในห้องเรียน หน้าห้องเรียน หรือป้ายประกาศของโรงเรียน
12. จัดการประกอบอาหาร ขนม และจัดผลไม้ตามที่ปรากฏในวรรณคดี
13. รวบรวมดอกไม้ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดี อาจจะเป็นดอกไม้สดหรือดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้า ดอกไม้อัดแห้งก็ได้
14. ประดิษฐ์ มาลย์ อุปะ เกี้ยว หรือท่ามูหงา
15. ประดิษฐ์ช่างทรง มาทรง รถทรง ขบวนเรือ เครื่องราง อาวุธ เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ และอื่น ๆ
16. ทายปัญหาทางวรรณคดีจากคำประพันธ์ ซึ่งอาจจะยกคำประพันธ์นั้น ๆ มาจากวรรณคดีหรือแต่งปัญหาเป็นคำประพันธ์ขึ้นเองก็ได้
17. ทายปัญหาหรือปริศนาวรรณคดีจากภาพนิ่ง
18. เชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย เกี่ยวกับวรรณคดีและคำประพันธ์ต่าง ๆ เรื่องที่อภิปรายควรเป็นเรื่องที่นักเรียนให้ความสนใจ เช่น วรรณคดีการอนุรักษวัฒนธรรมไทย ข้อคิด หรือแง่คิดจากวรรณคดี
19. เชิญวิทยากรมาแสดงการเชิดหุ่น ชับเสภา ร้องเพลงไทยเดิม
20. เล่าเรื่องจากวรรณคดี มีการขับเสภา บทสนทนา และมีการแสดงประกอบ
21. แสดงการพ้อนรำจากวรรณคดีคอนต่าง ๆ เช่น รจนาเสียงพวงมลัย
อิเหนาชายกริช ญชญาต เญจกายแปลง
22. เชิญวิทยากรมาแสดงอาวุธโบราณ และแสดงการต่อสู้ในสมัยโบราณให้สมาชิกชม
23. พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ทำนองวรรณคดีสัญจร เช่น ไป พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ตามเส้นทางนิราศพระบาทของสุนทรภู่ หรือล่องเรือไปตามคลองบางกอกใหญ่ตามเส้นทางที่ปรากฏในนิราศนรินทร์
24. พานักเรียนไปชมการแสดงละครจากวรรณคดี ซึ่งทางกรมศิลปากร หรือสถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น
25. พานักเรียนไปร่วมรายการสำคัญต่าง ๆ ทางวรรณคดีที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น วันสุนทรภู่ วันกรมสมเด็จพระปรมาธิบดีชิโนรส

26. จัดทำหนังสือ หรือเอกสาร วารณคดีปริทรรศน์ หรือวารณคดีวิจารณ์ขึ้น
ในโรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอข้อเขียนเกี่ยวกับวารณคดีอย่างกว้างขวาง
27. จัดแสดงละครจากวารณคดีเผยแพร่ทางวิทยุหรือโทรทัศน์
28. จัดสัปดาห์แห่งวารณคดีขึ้นในโรงเรียน มีแสดงนิทรรศการหนังสือวารณคดี
จัดแสดงผลงานทางวารณคดีของนักเรียน มีการแสดงบนเวที เช่น ละคร การพ่นรำ
การแสดงมณฑาท การทนายปัญหา การแสดงการทำอาหาร ดอกไม้ การขับทำนองเสนาะ
การร้องเพลงไทยเดิม ไทยสากล และอื่น ๆ ใช้เวลา 1 สัปดาห์เต็ม มีการแสดงทั้ง
บนเวที และกลางแจ้งทุกวัน ตลอดสัปดาห์ เวลาที่มีการแสดงกลางแจ้งหรือบนเวทีก็
ใช้เวลาพักรับประทานอาหาร
29. จัดแสดงนิทรรศการทางวารณคดีขึ้นเป็นครั้งคราว
30. จัดแสดงการละเล่น หรือวัฒนธรรมตามที่ปรากฏในวารณคดี ตามโอกาส
อันควร เช่น แสดงประเพณีการเทศน์มหาชาติ การก่อกองเจดีย์พระทราย การแต่งงาน
31. ในกรณีที่โรงเรียนมีสถานที่กว้างขวาง ควรที่จะได้จัดสวนวารณคดีขึ้น
ในโรงเรียน รวบรวมดอกไม้ไทย ตามที่ปรากฏในวารณคดี ปลูกให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
เขียนชื่อติดไว้ อาจยกข้อความจากวารณคดีมาติดไว้ตามต้นไม้ หรือตามทางเดินก็ได้
32. จัดทำสวนสัตว์วารณคดี อาจเป็นภาพวาดหรือสัตว์สตัฟฟ์ก็ได้

เมื่อจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแล้ว ครูควรจะมีการวัดและประเมินผล เพื่อให้
ทราบว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น มีข้อดีหรือข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงมากขึ้นเพียงใด
สุจริต เพียรชอบ และสหายใจ อินทรมพรมย์ (2523 : 208-209) ได้เสนอแนะวิธีการ
ประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยว่า ควรมีหลักการและวิธีการประเมิน ดัง
ต่อไปนี้

1. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยควรจะมีการ
ประเมินภาคละ 1 ครั้ง เพื่อดูว่ากิจกรรมที่จัดได้ผลมากน้อยเพียงใด กิจกรรมใดควร
จัดต่อไป กิจกรรมใดควรปรับปรุงให้ดีขึ้น
2. การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งไม่จำเป็นที่จะเป็นการจัดนิทรรศการ การแสดงละคร
การจัดสัปดาห์แห่งวารณคดี หรือกิจกรรมอย่างใดก็ตาม ควรมีการสอบถามความคิดเห็น
ของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมเฉพาะอย่าง

3. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาและสมาชิก ควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยทั่วถึงกัน

4. การประเมินผลการจัดกิจกรรมควรวัดหลาย ๆ ด้าน ทั้งในค่านคุณค่า ของกิจกรรม วัตถุประสงค์ในการจัด ความสะดวก อาคารสถานที่ อุปกรณ์ ระยะเวลาที่จัด ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรมนั้น ๆ การบริหารกิจกรรมและอื่น ๆ

5. หากเป็นไปได้ น่าที่จะศึกษาเปรียบเทียบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตรภาษาไทย มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ได้ เข้าร่วมกิจกรรม หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

6. วิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทย อาจทำได้ หลายวิธีดังนี้ คือ

- 6.1 สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 6.2 ดูจากผลงานที่ปรากฏขึ้นจากการจัดกิจกรรมของนักเรียน
- 6.3 ใ้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา และ นักเรียนตอบแบบประเมินกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดทำขึ้น

1.6 การนิเทศการสอน

ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยมีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นครูเพิ่งจบมาใหม่และ ครูที่ ทำการสอนมานานแล้ว ปัจจุบันหลักสูตรการสอนภาษาไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามแผนการ ศึกษาชาติ คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้ประกาศใช้มาเป็น เวลากว่า 7 ปี แล้ว และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ก็ประกาศ ใช้มาหลายปีแล้ว เช่นกัน ปัญหาความการใช้หลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน วิธีการ ประเมินผล การใช้สื่อการสอน ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การ นิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

ก. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

กัญญา สาทร (2523 : 304) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษามีความหมายถึง ความพยายามทุกชนิดที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในการแนะนำครู หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้วิธีปรับปรุงการสอน หรือ

การให้การศึกษาศึกษา"

พนัส หันนาคินทร์ (2513 : 148) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาคือ การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศไม่ใช่การบังคับหรือการจับผิด แต่การนิเทศเป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์"

วินัย เกษมเศรษฐ (2525 : 5) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายประการ

1. การนิเทศการศึกษา หมายถึง บริการสภาพผู้นำซึ่งช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้ดีขึ้น
2. การนิเทศการศึกษา หมายถึง บริการเทคนิคที่เชี่ยวชาญ ซึ่งจัดไว้เพื่อศึกษาและปรับปรุงสภาวะต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและความงอกงามของนักเรียน
3. การนิเทศ หมายถึง โครงการที่วางแผนไว้แล้ว เพื่อปรับปรุงการสอน

นอกจากนี้ นพ.เจดีย์ว สุมาวงศ์ (2520 : 145) ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาว่า

การส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอน คือหัวใจของการนิเทศการศึกษา การที่ครูผู้มีการนิเทศการศึกษาที่ดี หรือการที่ศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ ศึกษาธิการทำหน้าที่ เช่นนี้ก็คือ ดูจนแต่เป็นไปเพื่อ ปรับปรุงการสอนของครูให้สมรรถภาพยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้การเรียนของเด็กบรรลุผลเต็มตามความมุ่งหมายและปรัชญาที่วางไว้ทั้งสิ้น

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาที่มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน พอที่จะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาก็คือ การกระทำใด ๆ ก็ตามที่สามารถช่วยเหลือ แนะนำ ครู ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้ได้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ด้วยการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของมนุษยสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

ข. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

คามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการนิเทศการศึกษา พุทธศักราช 2519

ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรและให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ
4. เพื่อรักษา พิจารณาส่งเสริม ควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ
5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานในทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานองค์การระหว่างประเทศ (หน่วยศึกษานิเทศก์ 2519 : 4)

เพื่อให้การนิเทศการศึกษามบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หน่วยศึกษานิเทศกรมสามัญศึกษา (2520 : 323-324) ได้กำหนดงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ที่ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา และที่จังหวัด ออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. งานนิเทศ ติดตามและประเมินผล
 - 1.1 ศึกษาผลการสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย เช่น ผลการสำรวจสภาพการศึกษาของเขต จังหวัด ผลการวิเคราะห์ ผลการสอบของนักเรียน ผลการวิเคราะห์คุณภาพครู ผลการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาวางแผนงานนิเทศ
 - 1.2 วิธีการนิเทศ ใช้วิธีนิเทศโดยตรง คือ ศึกษานิเทศก์ไปนิเทศครู หัวหน้าสายวิชา ผู้แทนวิชา กลุ่มโรงเรียน ฯลฯ และวิธีนิเทศโดยทางอ้อม คือ จัดส่งเอกสาร อุปกรณ์การเรียนการสอน นิตยสาร จุลสาร จดหมาย ตอบปัญหา ฯลฯ ให้โรงเรียน
 - 1.3 การนิเทศมุ่งให้เกิดการนิเทศภายใน เช่น ให้เกิดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน และสายวิชา

1.4 ศึกษาในเทศก์ส่วนกลางจะไปนิเทศโรงเรียนในเขต จังหวัด ในกรณีที่เขต จังหวัด ไม่มีศึกษานิเทศก์ วิชา นั้น ๆ และจะดำเนินการเพิ่มกำลังศึกษานิเทศก์เขตจังหวัด ให้ครบทุกวิชาโดยด่วน

2. งานผลิตเอกสารและวัสดุทัศนูปกรณ์

2.1 จัดทำคู่มือครู เพื่อให้ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผล ตามวัตถุประสงค์ เช่น คู่มือครูเกี่ยวกับวิธีสอน วิธีเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละบทเรียน

2.2 วิธีการทำจะดำเนินการประชุมปฏิบัติกรร่วมกัน ทั้งครูผู้สอนศึกษานิเทศก์ และผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชา

2.3 จัดทำคั่นฉบับให้กองเจ้าสังกัด เป็นผู้ดำเนินการพิมพ์และส่งโรงเรียน

2.4 เนื้อหาของหนังสือคู่มือครู จะจัดทำตามความต้องการของครูผู้สอน

3. งานสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า และทดลอง

3.1 สำรวจปัญหาการเรียนการสอน

3.2 วิเคราะห์ วิจัยปัญหาสำคัญที่จะได้สำรวจ

3.3 ทดลองวิธีการ แนวความคิดและอุปกรณ์ใหม่ ๆ

3.4 ศึกษาสรุปและเผยแพร่ผลการวิจัย ผลการทดลอง ที่เกี่ยวกับการศึกษาทั้งงานที่วิจัยเอง และงานที่ผู้อื่นวิจัย

3.5 ส่งเสริมให้มีการใช้ผลการวิเคราะห์ วิจัย ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน

3.6 สร้างหรือใช้เครื่องมือวัดเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน เช่น แบบมาตรฐานวิชาต่าง ๆ ข้อสอบวินิจฉัย เกณฑ์มาตรฐานวิชาต่าง ๆ

3.7 รายงานผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน และปรับปรุงการจัดการศึกษา

4. งานจัดประชุม อบรม และสัมมนา

4.1 ในส่วนกลางกองเจ้าสังกัด เป็นผู้ดำเนินการจัด ศึกษานิเทศก์ เป็นวิทยากร ถ้ากรมอื่นเป็นผู้จัดศึกษานิเทศก์เป็นผู้ประสานงาน

4.2 ในส่วนภูมิภาค เขต จังหวัด ในกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ จัด ศึกษาพิเศษเป็นวิทยากร ถ้ากรมอื่นจัดศึกษาพิเศษเป็นผู้ประสานงาน

4.3 ในกรณีที่ศึกษาพิเศษเป็นเจ้าของเรื่อง ศึกษาพิเศษก็เป็นผู้ดำเนินการเอง

แต่เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นจำนวนมาก การนิเทศการศึกษาจาก กรมสามัญศึกษา ศึกษาพิเศษเขต หรือศึกษาพิเศษจังหวัด อาจทำได้ไม่ทั่วถึง โรงเรียน จึงควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น โดยอาจเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มี ประสบการณ์ทางการสอนภาษาไทย หรือครูที่มีผลงานการสอนภาษาไทยดีเด่นมาให้การ นิเทศความรู้เกี่ยวกับการ เรียนการสอนภาษาไทยด้วยก็จะเป็นการ เสริมประสิทธิภาพการ นิเทศการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชานั้นมีหน้าที่ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยตรงอยู่แล้ว ซึ่งกรมวิชาการ (2524 : 179- 183) ได้กำหนดหน้าที่ของครูใหญ่ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ นิเทศภายในมีหน้าที่ดังนี้

ข้อ 7. ควรหาวิธีส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การไปสังเกต การสอนของโรงเรียนอื่นที่เห็นว่ามีผลที่ดี การส่งครูเข้ารับการอบรมและติดตามผล และจัดให้มีการประชุมกลุ่มวิชา หมวดวิชา เป็นการภายใน

ข้อ 8. ครูใหญ่ควรจะไปเยี่ยมห้องเรียน และสังเกตการสอนเป็นครั้งคราว

กรมสามัญศึกษา (2519 : 209-210) ได้กำหนดงานในตำแหน่งของผู้ช่วย ฝ่ายวิชาการไว้ในคู่มือบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ดังนี้

ข้อ 5. อบรมชี้แจงครูภายในโรงเรียนให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติทางวิชาการเกี่ยวกับ การเรียนการสอนและการวัดผล

สังัด อุทรานันท์ (2527 : 274) มีความเห็นว่าหัวหน้าหมวดวิชาควรมี บทบาทเกี่ยวกับการนิเทศ ดังนี้

ข้อ 4. คำใบ้การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบ
ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ในคู่มือบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาได้กำหนดหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับ
การนิเทศ ไว้ดังนี้

ข้อ 2. ให้คำแนะนำหรือนิเทศครูในหมวดเรื่องหลักสูตร ประมวลการสอน
หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ การใช้อุปกรณ์การสอน วิธีสอน การจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตรที่สัมพันธ์กับหมวดวิชานั้น ๆ

ข้อ 4. ประชุมครูในหมวดวิชาโดยสม่ำเสมอเดือนละครั้ง เพื่อเสนอแนะให้
คำปรึกษาหรือช่วยแก้ไขงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา 2519 :
211)

ในด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษาอาจทำได้หลายวิธี เช่น

1. การบรรยาย
2. การอภิปราย
3. การสัมมนา
4. การประชุมปฏิบัติการ
5. การเยี่ยมชั้นเรียน
6. การสังเกตการสอน
7. การสาธิตการสอน
8. การจัดนิทรรศการ
9. การศึกษานอกสถานที่
10. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล
11. การใช้เอกสารการนิเทศต่าง ๆ
12. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์

เทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษาแต่ละวิธี มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วย
ให้งานในหน้าที่ของครูประสบผลสำเร็จและเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอน
ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เคนราจวัลพระราชนานโดยตรงนั้น ยังไม่เคยมีผู้ใดได้ทำวิจัยมาก่อน แต่ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไปเป็นจำนวนมาก ทั้งทางด้านการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน วิธีการสอน การใช้สื่อการเรียน การสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการนิเทศการสอน ซึ่งจะกล่าวถึงตามลำดับ ดังนี้

หลังจากที่มีการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้ไม่นาน พรทิพย์ กอสุวรรณ (2522 : 80-86) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูภาษาไทยในเขตกรุงเทพมหานครกับเขตการศึกษา 12 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ครูภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นว่าความมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรวิชาภาษาไทยรวมทั้งแบบเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ตามหลักสูตรเหมาะสมในระดับมาก ด้านการเรียนการสอนครูภาษาไทยใช้หลักสูตร คู่มือหลักสูตรประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียนหนังสืออ่านประกอบ และคู่มือครูต่าง ๆ เป็นเอกสารประกอบมากกว่าเอกสารอื่น ๆ กิจกรรมที่ใช้มากได้แก่การซักถาม การอธิบาย การบรรยาย และให้ผู้เรียนค้นคว้าทำรายงาน สำหรับสื่อการสอนหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ครูภาษาไทยใช้กันในระดับน้อย นอกจากห้องสมุดเท่านั้น ครูภาษาไทยมีความเข้าใจในวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับมาก และพบว่าครูภาษาไทยมีปัญหาดัง ๆ ในการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับน้อยทั้งสิ้นและมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงความมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร ตลอดจนแบบเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อให้การใช้หลักสูตรใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะได้จัดการอบรมครูภาษาไทยทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทยอยู่เสมอ

ต่อมาในปีการศึกษา 2525 สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2525 : 98-102) ก็ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยและผู้บริหารเกี่ยวกับการ

ใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนภาษาไทย และผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และคาดว่าครูภาษาไทยจะสามารถสอนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทยแต่ละข้อได้ในระดับมาก

ในด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นด้วยในระดับมากกับการสอนภาษาไทยโดยการสัมพันธ์ทักษะ และเห็นว่าวิธีสอนแบบฝึกทักษะ แบ่งกลุ่มคนควา การแสดงบทบาทสมมติมีความเหมาะสมในระดับมากสำหรับที่จะนำมาใช้ในการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ส่วนวิธีสอนที่เห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อยคือ การบรรยาย ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากกว่า ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นควรใช้แผนการสอนที่จัดทำขึ้นเองหรือจัดทำโดยหมวดวิชา ในคานหนังสือเรียนภาษาไทย ส่วนใหญ่เห็นว่ามีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาอ่านและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนและผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตลอดจนมีความเห็นว่า ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นควรมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนและสามารถปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวได้ในระดับมาก ส่วนสื่อที่เป็นปัญหาในการวัดและประเมินผลสำหรับครูภาษาไทยในระดับมากคือ การสร้างเครื่องมือวัดผลให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละรายวิชา

จิรภา ลิ้มปเลิศเสถียร (2527 : 95-99) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2524 ไปใช้ในโรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครูภาษาไทยและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีการดำเนินงานตามหลักการด้านจุดประสงค์ของหลักสูตรและคานโครงสร้างและเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามีภาระงานตามหลักการคานโครงสร้างและเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ผู้บริหาร ครูภาษาไทย และนักเรียนเห็นพ้องกันว่า ครูภาษาไทยได้ดำเนินการตามหลักการคานการเรียนการสอน และสามารถจัด

การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรทุกจุดประสงค์อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ทั้งผู้บริหาร ครูภาษาไทยและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการสอนที่ครูภาษาไทยนำมาใช้ในระดั้มาก ได้แก่ การบรรยายหรืออธิบาย และการแบ่งกลุ่มคนควาระคมความคิด หรือแบ่งหมู่ทำงาน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ทั้งผู้บริหาร ครูภาษาไทยและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีการจัดอยู่ในระดั้มากคือ กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งผู้บริหาร ครูภาษาไทยและนักเรียนเห็นว่ามีการใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดั้มน้อย

ในด้านการวัดและการประเมินผล ทั้งผู้บริหาร ครูภาษาไทยและนักเรียนเห็นพ้องต้องกันว่าครูภาษาไทยได้ดำเนินการตามหลักการด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดั้มมาก

เกี่ยวกับการใช้คู่มือครู วิมลรัตน์ นิรัศกุลชัย (2524 : 89-92) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้หนังสือคู่มือการสอนหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 1 " ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้คู่มือการสอนเพราะเห็นว่า ทำให้เตรียมการสะดวกขึ้น และเห็นว่าการใช้คู่มือการสอนช่วยให้ครูสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร มีครูภาษาไทยบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ใช้คู่มือครูเพราะมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนครู ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาทั่วไปเขียนได้ชัดเจน เข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้จริง ข้อคิดที่ได้จากเรื่องในแต่ละบทเรียนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ความรู้ประกอบถูกต้อง เชื่อถือได้ แต่โรงเรียนขาดหนังสืออ่านประกอบตามที่ระบุไว้ในคู่มือการสอน ทำให้ครูและนักเรียนมีโอกาสได้อ่านหนังสือน้อย นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ยังต้องการร่วมปรับปรุงหนังสือคู่มือการสอน และสิ่งที่ครูต้องการเพิ่มเติมอีกคือ ให้นำเสนอแหล่งอุปกรณ์การสอน ตัวอย่างข้อทดสอบแบบวิเคราะห์ แบบทดสอบความสัมฤทธิ์ และเนื้อหาอื่น ๆ ในความรู้ประกอบบทเรียน

ในค่านหนังสือเรียนนั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้หลายท่าน อาทิเช่น นวลทิพย์ รักษาทรัพย์ (2522 : 180-187) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร 9 โรงเรียน สรุปผลการวิจัย

ได้ว่า ครูสอนภาษาไทยส่วนมากใช้หลักสูตรโดยอาศัยคู่มือการสอนเป็นแนวทาง การจัดการเรียนการสอนได้แยกเป็น รายวิชาคือหลักภาษา การใช้ภาษา และวรรณคดี โดยพยายามใหม่ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาค่านกิจกรรม เสริมการเรียนการสอนส่วนมากใช้การแบ่งกลุ่มคนควา ทำรายงาน การอภิปรายปัญหา ในการวัดผลใช้วิธีการตอบปากเปล่า ในชั้นเรียน และทดสอบย่อย ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนคือ คู่มือการสอนมีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ นักเรียนมีจำนวนมากจึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรม ด้านความต้องการของครูคือ ให้เพิ่มแหล่งคนควา ใหญ่บริหารสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ ให้แนะนำการสอนแบบสัมพันธ์ระหว่างวิชาการใช้ภาษา หลักภาษา และวรรณคดี ปัญหาของนักเรียนคือ ครูไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและต้องการให้ครูเพิ่มเติมความรู้นอกเหนือจากเนื้อหาในหนังสือเรียน

ในปีต่อมา ดวงรัตน์ คุณเจริญ (2523 : 65-91) ได้วิเคราะห์หนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทยชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ครูมีปัญหาเรื่อง คู่มือครูไม่เพียงพอ ครูมีความรู้ในบางเรื่อง ขาดอุปกรณ์และวัสดุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม มีภาพประกอบน้อย การแยกศัพท์ออกจากบทเรียนทำให้ไม่สะดวกในการคนควา สังเขปประวัติผู้แต่ง ทำให้ลำบากในการคนควา รูปเล่มไม่เหมาะสม กิจกรรมมีมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเวลาเรียนที่กำหนดให้ ส่วนกิจกรรมทบทวนเนื้อเรื่องมีน้อย นักเรียนเห็นว่าการพิมพ์ การสะกดคำไม่ถูกต้อง ภาพประกอบน้อย ทำให้บทเรียนไม่น่าสนใจ และเข้าใจเนื้อเรื่องไม่ชัดเจน เนื้อเรื่องยากเกินไป กิจกรรมบางอย่างยากแก่การปฏิบัติ

ประสม ทนสุวรรณ (2524 : 102-107) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการเรียนการสอนโดยใช้นักเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนวิชาภาษาไทยส่วนมากใช้หลักสูตรโดยการศึกษาคนควาหาความรู้และวิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนตามแนวคู่มือการสอนหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์เล่ม 2 โดยวางแผนการสอนร่วมกับครูในโรงเรียนเดียวกัน และเริ่มจัดทำโครงการสอนก่อนเริ่มปีการศึกษา การจัดการเรียนการสอนครูแยกสอนเป็นรายวิชาวรรณคดี การใช้ภาษา หลักภาษา แต่พยายามโยงเนื้อหาให้สัมพันธ์กัน วัตถุประสงค์ในการประเมินผลการเรียน

การสอนวิชาภาษาไทยเพื่อค้นหาข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนเพื่อสอนซ่อมเสริมต่อไป เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียนว่านักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชานั้นหรือไม่ ส่วนวิธีประเมินผลที่ครูใช้มากที่สุดคือ การให้ตอบปากเปล่าในชั้นเรียน ครูผู้สอนส่วนมากต้องการความร่วมมือในการให้คำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ ต้องการให้เพิ่มแหล่งคนควาและต้องการเข้ารับการอบรมตามแนวหลักสูตรใหม่

สถิติ ชนะชัย (2524 : 103-106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11" ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการประกวดการเขียนชนิดต่าง ๆ เช่น คำขวัญ เรียงความ ร้อยกรอง ฯลฯ การใช้อุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับน้อยอุปกรณ์บางประเภทผู้สอนไม่ได้ใช้เลย เช่น หุ่นกระบอก โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ ส่วนการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยครูส่วนมากมีวัตถุประสงค์ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทย วิธีการประเมินผลที่ครูใช้มากที่สุดคือการให้ตอบปากเปล่าในชั้นเรียนและครูผู้สอนมักใช้คำถามประเภทวัดความเข้าใจ เช่น การแปลความ การตีความ การขยายความ ครูภาษาไทยส่วนมากต้องการให้ศึกษานิเทศก์จัดการอบรมสัมมนาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะวิธีการสอนแบบสัมพันธ์ระหว่างวิชาการใช้ภาษา หลักภาษา และวรรณคดี รวมทั้งการจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์การสอน และการวัดผล

ในปีเดียวกันนั้น พิชรี สายสิทธิ์ (2524 : 107-110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เช่นเดียวกันแต่ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการจัดที่ครูภาษาไทยจัดในระดับปานกลางได้แก่ ประกวดการเขียน จดนิทรรศการ แสดงละคร หรือบทบาทสมมติ อภิปรายและจัดเกมการแข่งขัน กิจกรรมที่ครูจัดในระดับน้อยได้แก่ โต้ว่าที่ อ่านทำนองเสนาะ วาดภาพประกอบบทเรียนและศึกษานอกสถานที่ สื่อการสอนที่ครูใช้ในระดัปานกลางได้แก่ รูปภาพ ภาพนิ่ง บัตรคำและเครื่องบันทึกเสียง สื่อการสอนที่ครูไม่ได้ใช้เลย ได้แก่ โทรทัศน์ หุ่นกระบอก แผ่นเสียง ภาพยนตร์วิทยุและ

แถบประโยค การวัดผลการเรียนการสอนภาษาไทยครูมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดสินผลการเรียนและเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ส่วนวิธีการวัดผลที่ใ้มากที่สุดคือ การตรวจสอบแบบฝึกหัด และคำถามที่ครูใ้ในระดับมากคือ คำถามประเภทความเข้าใจ ในด้านความต้องการสิ่งที่ครูภาษาไทยต้องการมากที่สุด ได้แก่ คู่มือการสอน และความร่วมมือของศึกษานิเทศก์ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของอุบลรัตน์ ตะปิ่นตา (2524 : 119-122) ซึ่งใ้ทำวิจัยในเขตการศึกษา 7 พบว่า ครูภาษาไทยจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในระดับปานกลางและระดับน้อย เช่น จัดเล่นละคร การประกวดอ่านทำนองเสนาะ ในระดับปานกลาง จัดใ้ว่าที่ จัดนิทรรศการประกอบบทเรียน และประกวด การเขียนชนิดต่าง ๆ น้อย มีการใ้อุปกรณ์การเรียนการสอนในเกณฑ์น้อยมาก อุปกรณ์ที่ครูไม่ใ้ใ้เลยคือ หุ่นกระบอก วิหุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ในด้านการประเมินผลครู ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน วิธีการวัดผลที่ใ้มากที่สุดคือ การใ้ทดสอบปากเปล่าในชั้นเรียน การตรวจสอบแบบฝึกหัดและการจัดสอบข้อเขียน ส่วนประเภทของคำถามที่ใ้ใ้นั้น ครูใ้คำถามประเภทความจำและความเข้าใจในระดับมาก ส่วนความต้องการของครูภาษาไทยก็คือต้องการใ้ปรับปรุงหลักสูตร คู่มือครู แหล่งคนควา และความร่วมมือในการใ้คำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ ในระดับมาก

นุชรินทร์ พ้ารมขาว (2522 : 66-68) ใ้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "การใ้ สื่อการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่มีอยู่มากที่สุดในโรงเรียนคือ กระดาษคำ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ รูปภาพและไมโครโฟนเครื่องขยายเสียง ปัญหาและอุปสรรคในการใ้สื่อคือ ครูไม่ทราบแหล่งบริการ ไม่มีเวลาคิดและเตรียมการใ้ สื่อการสอน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ โรงเรียนมีสื่อการสอนจำนวนจำกัดไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ส่วนสื่อการสอนที่ผู้บริหารและครูภาษาไทยต้องการมากที่สุดคือ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน หองปฏิบัติการภาษา หนังสือพิมพ์ วารสาร เพลง เครื่องเล่นเพลง ส่วนความต้องการที่จะใ้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คือ การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับใ้บริการแนะนำ และใ้ยืมสื่อการสอนไปใ้มากที่สุด

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรใหม่ใ้มีใ้วิจัยเกี่ยวกับการประเมินผล เช่น สุมาลี จันทร์ชโล (2521 : 65-66) ใ้วิจัยเรื่อง

"การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" ผลการวิจัยพบว่า ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย ครูในโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลมากกว่าครูในโรงเรียนราษฎร์ ครูได้ปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนถูกต้องตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรใหม่ในระดับปานกลาง ครูส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับคู่มือประเมินผลการเรียนมีไม่เพียงพอ ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผล ขาดบุคคลที่จะให้คำแนะนำ ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีเขียนข้อสอบให้ดีและเหมาะสม ขาดความรู้เกี่ยวกับการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล และขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลก่อนเรียน

ต่อมาในปีการศึกษา 2522 ปองจิต อ่อนเฒ่า (2522 : 95-98) ได้วิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผลการวิจัยพบว่า วิธีการวัดผลที่ครูภาษาไทยใช้กันมากคือ ให้นักเรียนตอบปากเปล่า เขียนรายงานทดสอบเป็นรายบุคคล และทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้าน ปัญหาที่ครูประสบคือ เวลาเรียนมีจำกัด โอกาสวัดผลระหว่างภาคเรียนมีน้อย ไม่มีโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรม สอนไม่ทัน ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนไม่ดีพอ มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผล ไม่ชำนาญในการสร้างข้อสอบ การให้ระดับคะแนนมีปัญหาเพราะเกณฑ์การให้คะแนนของครูแต่ละคนแตกต่างกัน ในด้านความต้องการ ครูต้องการให้จัดตั้งคลังข้อสอบไว้เป็นแหล่งกลางให้ครูยืมใช้มากที่สุด นอกจากนี้ยังต้องการให้จัดหาอุปกรณ์และคู่มือการวัดผลให้เพียงพอ

ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร สมลักษณ์ สุกหอม (2521 : 92-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทย โดยมีความมุ่งหมายคือเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้และทักษะทางภาษาดีขึ้น ตลอดจนให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ผู้ริเริ่มการจัดกิจกรรมคืออาจารย์หมวดวิชาภาษาไทยและนักเรียน และดำเนินการโดยอาจารย์และนักเรียนร่วมกันวางแผนและจัดการ กิจกรรมที่จัดขึ้นมีทั้งการใช้ภาษา หลักภาษา และวรรณคดี มีการ

ประเมินผลทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมและวิธีการที่ทำเป็นส่วนใหญ่คือ สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนและดูผลงานที่นักเรียนปฏิบัติและนำผลไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อ ๆ ไป ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ นักเรียนไม่สนใจ ไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม อาจารย์บางส่วนไม่ร่วมมือสนับสนุน นอกจากนั้นมีปัญหาในด้านเวลา อุปกรณ์ และงบประมาณ

ในปีการศึกษา 2525 ชูลี ชัชวาลกิจ (2525 : 55-58) ได้วิจัยเรื่อง "โครงการเสนอเพื่อจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร" สรุปผลการวิจัยได้ว่า มีปัญหาในการจัดกิจกรรมคือ ปัญหาในด้านเวลา สถานที่ อุปกรณ์งบประมาณ และการขาดความสนใจของนักเรียน ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและอาจารย์ ได้แก่ ควรเตรียมโครงการจัดกิจกรรมล่วงหน้า แล้วกำหนดรายละเอียดในเรื่องเวลา อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ บุคลากรและวิธีดำเนินการให้พร้อม โดยเฉพาะกิจกรรมนั้นต้องน่าสนใจ และควรมีการจัดตั้งชุมนุมภาษาไทย

ในด้านกรณีศึกษาการศึกษา จุไรรัตน์ วัฒนพงษ์สถาพร (2516 : 173-176) ได้วิจัยเรื่อง "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในทุก ๆ ด้านในระดับน้อยเป็นส่วนมาก ส่วนความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ช่วยมากที่สุด คือ การจัดทำเอกสารประกอบการสอนให้แก่ครู การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดหาหนังสือเกี่ยวกับภาษาไทยมาไว้ในห้องสมุด การสาธิตการใช้อุปกรณ์การสอนภาษาไทย เทคนิคการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ จัดส่งเอกสารทางวิชาการและความเคลื่อนไหวทางวิชาการมาให้ครูทราบ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษาคือ ศึกษานิเทศก์มาปฏิบัติงานในโรงเรียนน้อยครั้งเกินไป จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

ศศิญา โสรัสสุชะโค (2523 : 85-87) ได้วิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครตามความรับรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครได้รับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยเกือบทั้งหมด แต่ครูภาษาไทยมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับ

มากเกือบทั้งหมด และครูต้องการการนิเทศสูงสุดในบ้านคือไปนี่คือ จัดหาคู่มือครูแก่ครูผู้สอนทุกวิชาก่อนที่จะถึงเวลาเปิดภาคเรียน ซึ่งแจ้งให้เข้าใจความหมายและความสำคัญของจุดประสงค์ทั่วไป จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการครูที่สอนวิชาเดียวกันเพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในวิชานั้น ๆ ร่วมกัน และจัดหาหนังสือคู่มือวิชาภาษาไทยแก่ครูผู้สอน

ชำนัญ ม่วงศรีศักดิ์ (2527 : 70-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูภาษาไทยในเขตการศึกษา 8" ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยได้รับการนิเทศในระดับน้อยทุกด้าน และมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากทุกด้าน ครูได้รับการนิเทศด้านการประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในอันดับแรก ด้านหลักสูตรภาษาไทยอยู่ในอันดับรอง และด้านสื่อการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย ครูต้องการการนิเทศด้านวิธีสอนและด้านสื่อการสอนอยู่ในอันดับแรก ด้านเนื้อหาวิชาและด้านการจัดกิจกรรมประกอบการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่อันดับรอง ด้านการประเมินผลการเรียนอยู่ในอันดับสุดท้าย

การนิเทศที่ครูต้องการเป็นอันดับแรกของด้านต่าง ๆ มีดังนี้ ด้านหลักสูตรวิชาภาษาไทย ครูต้องการให้จัดหาคู่มือให้แก่ครูผู้สอนทุกรายวิชาก่อนเปิดภาคเรียน ด้านเนื้อหาวิชาครูต้องการการนิเทศเรื่องจัดทำเอกสารประกอบการสอนเพิ่มเติมเพื่อให้ครูมีความรู้ด้านเนื้อหากว้างขวางขึ้น ด้านวิธีสอน ครูต้องการการสาธิตการสอนแบบต่าง ๆ ด้านสื่อการสอน ครูต้องการให้คำแนะนำวิธีการผลิตสื่อการสอนอย่างง่าย ๆ ประหยัด มีคุณภาพ ด้านการประเมินผลการเรียน ครูต้องการการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อสร้างข้อสอบมาตรฐานโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมประกอบการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูต้องการให้จัดหาหนังสือ เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมประกอบการสอนไว้ให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และบุคคลที่ครูต้องการให้เป็นผู้ให้การนิเทศอยู่ในอันดับแรกคือ ศึกษาานิเทศก์

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศพบว่า ในการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้เกิดผลดีนั้น ครูภาษาไทยจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจหลักสูตรอย่าง

ทองแท้ รุ้จักการนำหลักสูตรและหนังสือเรียนไปใช้ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา นอกจากนี้ จะต้องมีการศึกษาวิธีการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน เทคนิค การวัดและประเมินผล ตลอดจนวิธีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลง หลักสูตร ทั้งนี้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร จะต้องให้การสนับสนุนและบริการด้านวิชาการ และศึกษานิเทศก์จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมให้ความช่วยเหลือ และปรับปรุงประสิทธิภาพ ของการศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถและสม่ำเสมอ การเรียน การสอนภาษาไทยจึงจะประสบผลสำเร็จ

2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาประจำชาติ ได้มีผู้ที่สนใจค้นคว้าวิจัยไว้ในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น

ในด้านการสอนภาษา เบตตี เจน เกรีย (Bettye Jean Greer 1980 : 628-A) ได้ศึกษาการใช้กลวิธีการสอนแบบแม่สอนลูกและผลที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการอ่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวการสอนแบบแม่สอนลูก ซึ่งเป็น การแสดงออกของการประมวลภาษาที่ประณีตและเข้มงวดกับสัมฤทธิ์ผลด้านการอ่าน ของนักเรียนเกรด 4, 5 และ 6 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าแนวการสอนแบบแม่สอนลูก มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการอ่านของนักเรียนเกรด 6

นอกจากนี้ คาเรน เชเรอร์ บัทชโก (Karen Scherer Butchko 1981 : 627-A) ได้ศึกษาการใช้กลวิธีการอ่านในห้องเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยข้อหนึ่งพบว่า การนำกลวิธีการอ่านไปใช้สอนเนื้อหาในระดับมัธยมศึกษาจะมีประสิทธิภาพมากกว่า ถ้าได้มีการปรับปรุงเจตคติเกี่ยวกับการอ่านก่อนถึงการสอนตามปกติ

ในด้านการประเมินผลการอ่าน วอลเตอร์ ลอว์เรนซ์ ฮอลล์ (Walter Lawrance Hall 1981 : 629-A) ได้ประเมินผลการใช้โปรแกรมการอ่านซ่อมเสริมแบบยึดหลักความสามารถ โดยทำการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านของนักเรียนที่กำหนดแผนการเรียนกับนักเรียนที่ไม่ได้กำหนดแผนการเรียนเป็นเวลา 1 ปี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มที่เรียนแบบกำหนดแผนการเรียนมีสัมฤทธิ์ผลดีกว่า แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเลือกเกณฑ์การเข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรม ประสิทธิภาพของโปรแกรม

จะสูงขึ้นมากเมื่อถึงเวลานักเรียนที่ไม่แสดงผลความก้าวหน้าทางการเรียนในช่วงต้นของการสอนออกไป นักเรียนที่ไม่สามารถแสดงผลดีในตอนเริ่มแรกของการสอนนั้นก็ไม่สามารถเพิ่มความก้าวหน้าทางการเรียนได้เมื่ออยู่ในโปรแกรมต่อไป

ในด้านการสอนการพูด ไอวี แอนนิตา มิตเชล (Ivy Anita Mitchell 1978 : 3427 A) ได้ศึกษาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน ที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงออกกับผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าความสามารถในการพูดของผู้เรียนเป็นผลมาจากลักษณะบุคลิกภาพ อันได้แก่การเป็นคนชอบแสดงออก หรือชอบเก็บตัวหรือไม่ และศึกษาว่าการใช้เทปบันทึกเสียง ในการทดสอบความสามารถในการพูด จะช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษต่ำ มีความสามารถสูงขึ้นหรือไม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนในระดับ 5, 6, 8 และระดับ 2 A ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยฟลอริดา จำนวน 94 คน เป็นชาย 45 คน หญิง 49 คน ผลจากการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพการเป็นคนชอบแสดงออกหรือเป็นคนชอบเก็บตัวของผู้เรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพูดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และการใช้เทปในการทดสอบความสามารถในการพูดไม่มีผลต่อพัฒนาการหรือการปรับปรุงความสามารถในการพูดของกลุ่มตัวอย่าง แต่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึก จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดสูงขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย